НАРОДНА АРМІЯ

21 червня, 2018

#25 (5557)

В УКРАЇНІ РОЗРОБЛЯЮТЬ СТРАТЕГІЮ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ ДО 2035 РОКУ

Ідея щодо створення цього документа виникла у зв'язку зі складною ситуацією в Азово-Чорноморському регіоні, спричиненою тимчасовою окупацією Росією українського Криму та дестабілізацією обстановки на ключових морських напрямках стор. 6

Анатолій Горбенко

УСУПЕРЕЧ НАУЦІ: ПОРАНЕНОМУ ВЛИЛИ ВІДРО КРОВІ Й НАКАЗАЛИ ЖИТИ

ЦЕ САМЕ ТОЙ ВИПАДОК, КОЛИ КАЖУТЬ, ЩО НАРОДИВСЯ В СОРОЧЦІ, А МЕДИЦИНА МЕЖУЄ З ФАНТАСТИКОЮ

Анатолій Горбенко — кавалер орденів «За мужність» та «Народний Герой України». Наразі він є головою всеукраїнської організації «Національне об'єднання ветеранів-інвалідів», виховує донечку, щасливий у шлюбі, бере участь у різних акціях, ходить у гори, їздить за кордон стор. 12

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН, ЯКИЙ ЗАОХОЧУЄ ГРОМАДЯН ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ

ГЛАВА ДЕРЖАВИ ПІДПИСАВ ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ОКРЕМИХ ПИТАНЬ ПРОХОДЖЕННЯ ГРОМАДЯНАМИ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ»

Закон вносить зміни у закони України: «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»; «Про військовий обов'язок і військову службу»; «Статут внутрішньої служби Збройних Сил України».

Відповідно до ухвалених змін закон дозволить: підвищити з 23 до 30 років вік прийому громадян як курсантів вищих військових навчальних закладів, що дозволить учасникам АТО та операції Об'єднаних сил вступати на навчання та продовжувати військову службу офіцерами або сержантами; підвищити до 60 років граничний вік перебування в запасі військовозобов'язаних-жінок, як це вже визначено для чоловіків, що забезпечить гендерну рівність та збільшить мобілізаційний ресурс; продовжувати в особливий період військову службу за новим контрактом на строк від 1 до 10 років, що сприятиме збільшенню кількості громадян, бажаючих проходити військову службу за короткотривалим контрактом; звільнитись чи укласти новий контракт військовослужбовцям, дія контрактів яких примусово продовжена після закінчення його строку в особливий період, та військовослужбовцям, які уклали контракт до закінчення особливого періоду і оголошення демобілізації.

Реалізація вимог зазначеного закону надасть можливість підвищити мотивацію громадян до проходження військової служби.

Закон також надає можливості військовослужбовцям, визнаним рішеннями військово-лікарських комісій непридатними за станом здоров'я до військової служби, продовжувати проходження служби. Бойовий досвід, морально-ділові якості та мотивація до військової служби таких військовослужбовців, попри їхній фізичний стан, можуть бути реалізовані на військових посадах, які не потребують фізичних навантажень, повідомляє прес-служба глави держави.

УРЕГУЛЬОВАНО ПРАВО НА СОЦГАРАНТІЇ УЧАСНИКІВ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

Верховна Рада України поширила дію положень низки законів, які стосуються антитерористичної операції, на період здійснення операції Об'єднаних сил із гарантування нацбезпеки в Донецькій та Луганській областях.

За ухвалення відповідного законопроекту № 8293 проголосувало 236 депутатів за мінімально необхідних 226, повідомляє кореспондент Укрінформу.

Відтак внесено зміни до 19 законів України, реалізація яких, як зазначено в пояснювальній записці, «забезпечить комплексне врегулювання питань соціального захисту громадян, які братимуть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та інших питань, пов'язаних зі здійсненням зазначених заходів».

У цих змінах запропоновано, зокрема, поширити дію відповідних положень законів, які стосуються антитерористичної операції, «на період здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях».

Ухвалення цього законопроекту сприятиме забезпеченню належного рівня соціального захисту відповідних категорій громадян.

У КИЄВІ ВІДБУЛОСЬ ПЕРШЕ ТРЕНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЗБІРНОЇ ДЛЯ УЧАСТІ В «ІГРАХ НЕСКОРЕНИХ»

У будівлі басейну ЦСК ЗС України відбулося знайомство з учасниками національної збірної, що відправляється на «Ігри нескорених» та перше відкрите тренування.

Вітаючи спортсменів, заступник Міністра оборони України з питань європейської інтеграції генерал-лейтенант Анатолій Петренко зазначив, що для оборонного відомства підтримка участі українських військових у «Іграх нескорених» — надзвичайно важливий та особливий проект.

— Для Міністерства оборони України — це почесна місія, щоб наша збірна була підготовлена до змагань в Австралії та показала найвищий результат: не лише спортивний, але й психологічний та соціальний. Кожен з команди є символом моці українських військових! Перемоги вам! — звернувся до спортсменів генерал-лейтенант Анатолій Петренко.

Цього ж дня на території ЦСК ЗС України розпочалися спортивні тренування з плавання, веслування на тренажерах, стрільби з лука, пауерліфтингу, велоспорту та легкої атлетики.

Інф. «НА»

ЖІНКАМ-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ РОЗРОБЛЯЮТЬ ПОВСЯКДЕННУ ВІЙСЬКОВУ ФОРМУ НОВОГО ЗРАЗКА

У Збройних Силах України служить понад 24 тисячі жінок. Щороку кількість дівчат, які хочуть захищати Батьківщину, зростає. Вони часто виконують роботу на одному рівні із чоловіками. Однак досі для прекрасної половини армії не розробляли повсякденну військову форму нового зразка. Тому Головне управління розвитку та супроводження матеріального забезпечення ЗС України зайнялося питанням жіночого однострою.

Було дібрано серед жінок-військовослужбовців зразки різних типів фігур. Також вибрано виробників. Перші варіанти форми вже презентували для робочої групи ГУРСМЗ. Відбулося кілька таких зустрічей, під час яких фіксували недоліки для подальшого виправлення, ураховували й відгуки дівчат.

Жіночий однострій становлять спідниця, сорочка, кітель, кашкет, туфлі. До зимового варіанта додали пальто, утеплений кашкет і чобітки. Також у жінок-військовослужбовців уже не чоловіча краватка, а фірмовий «метелик», який надає елегантності.

У жіночої форми буде випробний термін, під час якого власниці їїноситимуть, пратимуть, перевірятимуть на зручність, подаватимуть «скарги та пропозиції» щодо зміни лекал для пошиття, тканини тощо, повідомляє Головне управління розвитку та супроводження матеріального забезпечення ЗС України.

НЕОБХІДНУ ДЛЯ ООС ПРОДУКЦІЮ ЗВІЛЬНЕНО ВІД ОПОДАТКУВАННЯ ВВІЗНИМ МИТОМ

Народні депутати України прийняли за основу та в цілому законопроект № 8350 «Про внесення зміни до пункту 4–1 розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України (щодо відносин, пов'язаних із здійсненням заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях), передає прес-служба Апарату ВРУ.

За документ проголосувало 229 нардепів. «Зміни, що пропонується внести до Митного кодексу України, спрямовані на зменшення витрат на придбання ряду спеціальних засобів індивідуального захисту, лікарських засобів та медичних виробів, які використовуватимуться під час реалізації заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях», — сказано в пояснювальній записці.

Наприклад, у цьому законопроекті передбачено, що в період ООС звільнятимуть від оподаткування ввізним митом:

— спеціальні засоби індивідуального захисту (каски, виготовлені відповідно до військових стандартів або технічних умов, чи їх еквіваленти та спеціально призначені для них компоненти (тобто підшоломи, амортизатори), виготовлені відповідно до військових стандартів або військових умов для потреб правоохоронних органів, Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, інших суб'єктів, що здійснюють боротьбу з тероризмом та/або беруть участь в ООС);

— нитки й тканини (матеріали) для виготовлення бронежилетів і шоломів;

— лікарські засоби та медичні вироби, призначені для використання закладами охорони здоров'я, учасниками антитерористичної операції, особами, що беруть участь в ООС, для надання меддопомоги фізичним особам, які в період проведення АТО та/або здійснення ООС, та/або запровадження воєнного стану відповідно до законодавства зазнали поранення, контузії чи іншого ушкодження здоров'я.

УКРАЇНА ТА США СТВОРЮВАТИМУТЬ БОЙОВИЙ МОДУЛЬ ЗА СТАНДАРТАМИ НАТО

Державне підприємство «Спецтехноекспорт» та одна з провідних компаній США, що спеціалізується на виробництві стрілецької зброї, уклали меморандум про співпрацю. У ньому, зокрема, йдеться про спільне створення бойового модуля за стандартами НАТО. Документ підписали на міжнародній виставці Eurosatory-2018. Відповідно до нього американська сторона постачатиме кулемети для бойових модулів, а виробництво здійснюватимуть на одному з підприємств ДК «Укроборонпром». Передбачається, що бойовий модуль надійде на озброєння вітчизняного війська, а також постачатиметься в інтересах третіх країн. Про це повідомляє прес-служба ДК «Укроборонпром».

УВАГА: ПРЯМА ТЕЛЕФОННА ЛІНІЯ!

НА ЗВ'ЯЗКУ ДЕПАРТАМЕНТ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ, НАУКИ, СОЦІАЛЬНОЇ ТА ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

З метою забезпечення належного інформування військовослужбовців Збройних Сил України та членів їхніх сімей про найбільш актуальні питання розвитку військової освіти у Центральному друкованому органі Міністерства оборони України «Народна армія» 21 червня 2018 року буде проведено пряму телефонну лінію за участю представників Департаменту військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України.

Чекаємо ваших телефонних дзвінків 21 червня з 15:00 до 16:30 за телефонами: *(044) 285–70–77, (098) 639–88–58.*

Читачі, які з певних причин не матимуть можливості зателефонувати до редакції, можуть завчасно надіслати свої запитання електронною поштою на адресу: *n_army@army.kiev.ua*

КРАЩИМИ З ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ СТАЛИ ВІЙСЬКОВІ МОРЯКИ

У ЗС УКРАЇНИ ПРОЙШОВ КОНКУРС НА ПЕРШІСТЬ СЕРЕД ВІДДІЛЕНЬ ЗБОРУ ТА ЕВАКУАЦІЇ ПОРАНЕНИХ. У ФІНАЛІ ЗМАГАЛИСЯ КОМАНДИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК, ДЕСАНТНО-ШТУРМОВИХ ВІЙСЬК ТА ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ

Евакуація «пораненого» із «підбитого» бронетранспортера

На базі 169-го навчального центру Сухопутних військ ЗСУ відбувся конкурс на кращого фахівця з тактичної медицини і краще відділення збору та евакуації поранених Збройних Сил України. Участь у змаганнях брали три команди — від Сухопутних і Десантно-штурмових військ та від Військово-Морських Сил

Першим етапом стала теоретична частина конкурсу, впродовж якої учасники змагань складали тести з військово-медичної підготовки. Потім виконували практичні вправи, під час яких кожній команді з шести осіб (водій гусеничної або колісної техніки, санінструктор, санітар і три стрільці-санітари) належало висунутися на рубіж, де були «поранені», надати їм першу домедичну допомогу й евакуювати їх за допомогою МТ-ЛБ у безпечну зону.

Загалом команди мали продемонструвати чотири основні навички: роботу в «червоній» зоні (тобто на лінії безпосереднього зіткнення із противником), здатність швидко і грамотно евакуювати потерпілого із підбитої бронетехніки, вміння використовувати для евакуації відповідний штатний санітарний транспорт та дії на медичному пункті батальйону.

Варто зазначити, що учасники змагання не є професійними медиками, проте під час своєї служби опановували необхідні фах і навички, а також пройшли відповідний курс із тактичної медицини та в ході цих змагань досить уміло діяли в цій сфері. При цьому майже всі військовослужбовці мають досвід виконання завдань у районі проведення АТО (ООС). Багато з них евакуйовували поранених під Авдіївкою, брали участь у захисті луганського та донецького аеропортів, а також відзначилися у Пісках і Торецькому.

— Такий конкурс проводиться вдруге. Але цього року він пройшов із так званою стандартизацією. Тобто інструктори перед початком змагань показали, як правильно виконувати всі маніпуляції, — говорить командир навчального взводу 205-го навчального центру тактичної медицини сержант Андрій Бубович. — Це пов'язано з тим, що тактичній медицині українських бійців навчали інструктори із багатьох іноземних армій — Канади, США, Великої Британії. Тому вийшло так, що зараз підходи до неї в різних підрозділах дещо відмінні. І для того, щоб, так би мовити, вирівняти умови змагань, була введена стандартизація.

За словами сержанта Андрія Бубовича, в цілому команди відпрацювали дуже добре. Проте не обійшлось і без помилок. Наприклад, інколи учасники порушували послідовність надання домедичної допомоги — діяли не за затвердженим алгоритмом. Зокрема не завжди звертали увагу на дихання пораненого, хоча в алгоритмі це другий крок, який належить зробити військовослужбовцю при наданні домедичної допомоги.

> *У «сірій» зоні, де зазвичай працює розвідка, кваліфікованих медичних працівників, які б ходили з бійцями, немає. Тому розвідникам при пораненні допомогу доводиться надавати самим*

— На даний час у Збройних Силах України немає єдиного стандарту надання домедичної допомоги, тобто стандартизації, яка була б закріплена протоколом. Більшість із українських підрозділів готують іноземці за різними програмами. Тож у кожного військовослужбовця — різні індивідуальні навички, які потребують стандартизації для рівних умов змагання. Це, напевно, й було найважчим, — говорить командир розвідувальної групи Десантно-штурмових військ із позивним «Сірий». — Минулого року ми також брали участь у такому конкурсі й посіли перше місце. Тоді лідерство ми вибороли за допомогою хорошої тактичної злагодженості. Взагалі такі змагання дуже корисні. Тут можна дізнатися багато нового і взяти на «озброєння» прийоми, які використовують інші підрозділи. Наприклад, згідно із новим протоколом джгут можна накладати за 7–8 сантиметрів від рани, хоча раніше це робили значно вище на кінцівці.

За словами розвідника, його бригада бере участь в АТО (тепер ООС) з 2014 року. Тож домедичну допомогу товаришам йому доводилося надавати неодноразово. Це й поранення черевної порожнини і зупинка критичної кровотечі, і травматичні ампутації.

Огляд «пораненого» бійця

— У «сірій» зоні, де безпосередньо працює розвідка, кваліфікованих медичних працівників, які б з нами ходили, немає. Тому при пораненні допомогу доводиться надавати самим. І для цього нам потрібні хороші навички з тактичної медицини, — каже боєць.

Оцінювали конкурсантів представники Головного військово-медичного управління Збройних Сил України та інструктори 205-го навчального центру тактичної медицини Збройних Сил України. У підсумку перше місце посіла команда Військово-Морських Сил, друге — Десантно-штурмових військ, а третє — Сухопутних військ.

За словами організаторів та учасників змагань, досвід, набутий у таких конкурсах, допоможе діяти ще ефективніше та більш злагоджено під час виконання завдань у районі проведення операції Об'єднаних сил і протидії російсько-окупаційним військам.

Роман ВУС

В ОБ'ЄДНАНОМУ ЦЕНТРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЧИЛИСЯ ФУНКЦІОНУВАТИ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ

У 229-му об'єднаному центрі забезпечення провели командно-штабні навчання під керівництвом тимчасового виконувача обов'язків першого заступника начальника Тилу Збройних Сил України полковника Ігоря Молота. На практичному етапі відпрацювали питання функціонування центру в умовах особливого періоду. Зокрема вчилися швидко розгортати пункт прийому особового складу та техніки, організовувати оборону території частини з проведенням антитерористичних заходів, налаштовували супутниковий зв'язок, здійснювали практичну евакуацію управління та штабу центру на запасний командний пункт. Навіть «поставили до строю» один автомобіль, що надійшов із народного господарства. Протягом години здійснили прийом мобілізованих, яких переодягнули у військові однострої, належним чином екіпірували та поставили на всі види забезпечення. Найкраще з поставленими завданнями на цьому етапі навчань впоралася рота, де командиром є молодший лейтенант Сергій Корбуль.

За словами тимчасового виконувача обов'язків командира центру забезпечення підполковника Бориса Вовка, за час навчань було перевірено спроможність кожного офіцера правильно оцінювати обстановку, здійснювати розрахунки за видами забезпечення та опрацьовувати пропозиції щодо евакуації матеріально-технічних запасів.

Інф. «НА»

НАША КІБЕРКОМАНДА БЕРЕ УЧАСТЬ У НАВЧАННЯХ НАТО В ПОЛЬЩІ

У Республіці Польща триває активна фаза багатонаціональних навчань НАТО CWIX-2018, у яких беруть участь представники військ зв'язку Збройних Сил України. Цьогорічні навчання є наймасштабнішими за всю історію їхнього проведення: до них залучено понад 1200 технічних спеціалістів із 32 країн світу. Відповідно до плану навчань буде здійснено близько 4,5 тис. експериментів та випробувань, повідомляє Управління комунікацій та преси МО України.

Як зазначив керівник української делегації полковник Віктор Лісаконов, масштаб нинішніх навчань вражає. Усі аспекти організації навчань спрямовано на забезпечення максимальної ефективності досліджень і тестів.

— До складу української кіберкоманди входять молоді офіцери, які пройшли відповідні мовні й технічні курси із питань кібернетичної безпеки в навчальних закладах США та НАТО. Для них CWIX — то виняткова можливість попрацювати у високопрофесійному експертному середовищі, поспілкуватися з експертами міжнародного рівня в цій галузі й підвищити рівень своїх знань і навичок, — сказав полковник Віктор Лісаконов.

Дослідження й тести, які було заплановано на перший тиждень навчань, українська кіберкоманда виконала своєчасно та в повному обсязі. Керівництво навчань відзначає високу організованість і рівень підготовки українських офіцерів.

ЯК УКРАЇНСЬКІ РОЗВІДНИКИ ЛІКВІДУВАЛИ РОСІЙСЬКОГО ОКУПАНТА «КАРАСЯ»

ЗНИЩЕННЯ ЦЬОГО «ІХТАМНЄТА» ТА ЙОГО ПОПЛІЧНИКІВ СТАЛО РЕЗУЛЬТАТОМ БЛИСКУЧЕ ПРОВЕДЕНОЇ ОПЕРАЦІЇ РОЗВІДГРУПОЮ ОДНОГО ЗІ З'ЄДНАНЬ, ЩО ВИКОНУЄ ЗАВДАННЯ НА МАРІУПОЛЬСЬКОМУ НАПРЯМІ

Наприкінці травня російські окупанти повідомили про те, що підпорядкована «2-му АК ДНР» так звана 9-та окрема бригада морської піхоти, яка дислокується в Новоазовську, зазнала серйозних втрат. Серед загиблих були бойовики із позивними «Карась» та «Воля», що виконували обов'язки командира роти і взводу відповідно.

Виходячи з того, яке велике значення командування бригади надавало даному підрозділу, ця втрата виявилася для ворога відчутною. Зокрема командир роти лейтенант із позивним «Карась» був кадровим російським військовослужбовцем та висококласним артилерійським корегувальником. Командир взводу із позивним «Воля» також пройшов серйозну підготовку в Росії і понад три роки брав участь у бойових діях проти української армії на Сході країни.

Ліквідація цих одіозних бандитів із російським громадянством стала результатом блискуче проведеної операції розвідувальної групи одного зі з'єднань, що виконує завдання на Маріупольському напрямі. Про деякі її деталі розповів командир підрозділу майор Сергій. Як зазначив офіцер, підготовка до операції тривала понад місяць.

— Ми не «вільні художники», як дехто помилково вважає. Куди захотіли, туди й пішли — це не про нас. Ми завжди працюємо у плідній взаємодії з іншими армійськими підрозділами. Можна сказати, виконуємо їхні замовлення. В цьому випадку підрозділ механізованої бригади потребував нейтралізації коригувальника артилерійського вогню. По їхній позиції майже цілодобово вівся дуже прицільний вогонь із артилерійських систем великого калібру, зокрема зі 152-мм САУ 2С3 «Акація». Через це підрозділ зазнавав втрат, а спроби його особового складу визначити, звідки ведеться коригування вогню, не дали результату. Тому було вирішено здійснити розвідку місцевості силами спецгрупи, — розповів майор Сергій.

Щоб не було витоку інформації, в деталі цієї операції посвячувалось лише обмежене коло осіб. Заздалегідь було визначено порядок виходу групи, шляхи евакуації, здійснено підбір особового складу. До речі, жоден з учасників рейду до останнього не знав маршруту, часу й місця виконання завдання.

Група вирушила в рейд о четвертій ранку. Подолавши понад шість кілометрів територією противника, за сім годин наші бійці дісталися визначеного місця. Потім ще стільки ж часу вони проводили заходи, пов'язані з дорозвідкою місцевості й уточненням місця розташування противника. За цей час ними було виявлено розміщення ворожих взводного опорного пункту та спостережного поста, обладнаного у водозабірній вежі.

Розвідники вели спостереження лише п'ять-сім метрів від окупантів. Це було пов'язано з необхідністю отримати важливу інформацію шляхом прослуховування розмов «іхтамнєтов» між собою. З'ясувалося, що коригування вогню ведеться саме з цієї водонапірної вежі та, що найважливіше, основною дійовою особою при цьому є командир роти, російський кадровий офіцер із позивним «Карась».

Таким чином основне завдання щодо виявлення місця коригування ворожого вогню групою було виконано. Однак подальша поведінка противника внесла в дії наших розвідників певні корективи.

> *Подолавши понад шість кілометрів територією противника наші бійці дісталися визначеного місця. Розвідники без зайвого шуму, діючи виключно холодною зброєю, нейтралізували «Карася» та «Волю», і ще двох бойовиків*

Так сталося, що саме цього дня окупанти влаштували собі невеличкий розважальний захід із вживанням спиртних напоїв у компанії жінок легкої поведінки безпосередньо у водозабірній башті. Несподівано у розпал «неформального спілкування» на спостережний пункт заїхав автомобіль. Як виявилося, до бойовиків із перевіркою прибули командир роти і взводу. Побачивши, чим займаються їхні підлеглі, вони влаштували їм прочуханку. А наші розвідники вирішили скористатися цією нагодою.

Коли «Карась» та комвзводу вийшли з приміщення, розвідники без зайвого шуму, діючи виключно холодною зброєю, нейтралізували їх і ще двох бойовиків, які опинилися поруч. На жаль, спроба забрати тіло «Карася» виявилася непосильною. Адже цей російський окупант важив близько 140 кг, тому нести його на собі було неможливо. Щоправда, вдалося відтягнути тіло до найближчої лісосмуги. Це було зроблено для того, аби труп не помітили вороги на позиції. Тим часом жінки, виявивши відсутність «кавалерів», здійняли тривогу, і на ВОПі окупантів почалася метушня та паніка.

У той же час наші розвідники почали організовано відходити. При цьому їм вдалося це зробити, не виявивши себе. Відмінно спрацювала група прикриття в складі сержантів Євгена, Максима та Олега. Вони відвернули на себе увагу противника і змусили його організувати переслідування в хибному напрямку. В такий спосіб хлопці завели противника на заміновану ділянку, а самі запасним маршрутом благополучно повернулися на позиції.

Розвідники вели спостереження лише за 5-7 метрів від окупантів

Результати своєї роботи розвідники зафіксували відповідними фото- й відеоматеріалами, а також надали командуванню безцінну інформацію стосовно розташування сил і засобів противника, систем їхнього вогню та оборони. Під час чергового артилерійського обстрілу позицій механізованої бригади за вказаними розвідниками координатами було завдано вогневого удару у відповідь. Після цього обстріли з артилерійських систем окупантів по українських захисниках стали хаотичними і здійснюються радше задля психологічного тиску.

Розвідників — учасників цієї операції за виявлену мужність і винахідливість командування ООС представило до бойових нагород.

Олександр КІНДСФАТЕР

ПІД ОБСТРІЛ ВОРОГА УКОТРЕ ПОТРАПИЛА ДОНЕЦЬКА ФІЛЬТРУВАЛЬНА СТАНЦІЯ

Зараз обстановка навколо цього важливого об'єкта цивільної інфраструктури залишається досить напруженою. Російські окупанти влаштовують постійні провокації. Протягом лише одного тижня ДФС була обстріляна бойовиками шість разів, зокрема зі ствольної артилерії 122-мм калібру, а також з мінометів калібру 120 та 82 мм. У зону ураження потрапили технічні споруди станції, що за наявності там токсичного хлору є небезпечним для людей і довкілля.

— Одна з головних проблем, з якою ми зіштовхнулися в районі ДФС, полягає в тому, що позиції окупантів розташовані дуже близько до об'єктів промислової інфраструктури та житлової зони, — розповідає майор Юрій. Там у них обладнані довгочасні вогневі точки, стаціонарні артилерійські та мінометні позиції. На відміну від них ми не можемо вести вогонь у цьому напрямі через загрозу пошкодження об'єктів соціального призначення. Наше мовчання не влаштовує окупантів, і вони вдаються до тактики постановочних обстрілів ДФС з метою створення соціальної напруженості серед місцевого населення і невдоволення присутністю у цьому районі українських військ.

У результаті обстрілу станції російськими окупантами була пошкоджена повітряна лінія електропередачі. Працівники РЕС тривалий час не могли проводити відновні роботи через відсутність гарантій безпеки. Крім цього, за інформацією представників СЦКК, обслуговувальний персонал станції та ремонтні бригади не допускаються на робочі місця озброєними людьми, які називають себе співробітниками «державної безпеки ДНР». На адресу фахівців, працівників, а також членів їхніх сімей надходять погрози і вимоги покинути станцію.

— В умовах спекотної погоди відсутність води в місті може сприяти спалаху інфекційних захворювань, — говорить співробітник ДСНС Володимир. Уже сьогодні в обмеженому режимі працюють дитячі дошкільні установи, заклади громадського харчування, лікарня. Щоб не допустити негативних наслідків через відсутність води, підрозділи ДСНС України організовано підвозять воду в місто спеціалізованим транспортом. Її доставляють безпосередньо до будинків, і мешканці мають можливість заповнювати свої ємності в необмеженій кількості. Також представниками міжнародної гуманітарної місії Червоного Хреста, волонтерами організована адресна доставка питної води в медичні установи, інвалідам, людям похилого віку та багатодітним сім'ям.

Олександр КІНДСФАТЕР

Бойовики ведуть вогонь з 120-мм гармати 2Б16 НОНА-К

«МИРНІ ШАХТАРІ» З ГАРМАТАМИ,

АБО ПРО ОСОБЛИВОСТІ ДОНБАСЬКИХ ФЕЄРВЕРКІВ

КОМАНДУВАННЯ ГІБРИДНО-ОКУПАЦІЙНИХ ФОРМУВАНЬ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК НАДАЄ ОСОБЛИВОГО ЗНАЧЕННЯ ЗАСТОСУВАННЮ АРТИЛЕРІЙСЬКИХ ТА МІНОМЕТНИХ ПІДРОЗДІЛІВ У ХОДІ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

Основними причинами застосування артилерії та мінометів агресором в умовах ведення позиційної війни може бути необхідність виконання досить широкого кола завдань — від інформаційно-психологічних операцій до вогневого ураження цілей у глибині бойових порядків Об'єднаних сил

Але навіть за умов наявності однозначного рішення застосувати саме артилерію чи міномети командуванню бойовиків доводиться брати до уваги безліч реальних умов та факторів виконання цього завдання — від рівня навченості та натренованості «мирних шахтарів із гарматою» до укомплектованості ними бойових артилерійських розрахунків, ступеня протидії противника (тобто ОС ЗС України), стану відповідного ОВТ чи наявності потрібних для конкретного завдання боєприпасів і підготовленого особового складу. Саме тому зробити це не так просто, як здається на перший погляд. Простого наказу на кшталт «поїдьте під міську лікарню, станьте в парку і півгодини постріляйте по українських позиціях…» вже явно недостатньо. Як переконливо доводить практика, наші бійці вже налаштувалися досить вправно та потужно в таких випадках відповідати, а місцями навіть і випереджати любителів «сміттєвозів із мінометами»…

Тож у нинішніх умовах позиційної війни командуванню «1-го та 2-го АК» доводиться обставляти застосування артилерійських систем та важких мінометів цілою низкою умовностей та нюансів. Отже, на сьогодні фахівці вирізняють у діях артилерійських та мінометних підрозділів ворога три зафіксовані періоди їхнього застосування залежно від часового відрізку конфлікту і притаманних йому умов.

Перший і, мабуть, найкоротший належить до початкового етапу війни на Донбасі й умовно називається «стріляй та тікай». Розпочався з появою на озброєнні бойовиків Стрєлкова-Гіркіна 120-мм САУ типу «Нона-С». Його характеризувало застосування ворогом одиночних артилерійських засобів або дрібними групами по 1–3 гармати по заздалегідь розвіданих цілях обмеженою кількістю боєприпасів. Саме так діяв противник, застосовуючи проти частин і підрозділів ЗС України свої перші гармати та міномети, отримані за активної діяльності кремлівського «військторгу». Пригадаємо, наприклад, випадок із застосуванням одиночної установки 122-мм РСЗВ БМ-21 «Град» у районі Добропілля влітку 2014-го (знищена в результаті вогню у відповідь ЗС України) або обстріли позицій українських військ з 82-мм та 120-мм мінометів у ході боїв за Слов'янськ та село Семенівку (приховане висування на вогневу позицію, вистрілювання 6-8 мінами або снарядами, рідше 10, та максимально швидкий відхід або зміна позиції) та низку інших характерних випадків. І скрізь проглядається один й той же «стиль», якому були притаманні кілька основних рис, продиктованих умовами, що існували на той час: обмежена кількість артилерійських та мінометних «стволів» у бойовиків, відсутність централізованого постачання боєприпасами та транспортними засобами, здатними забезпечити потрібну мобільність для тих одиночних гармат та мінометів, які вже встигли отримати бойовики зі сховищ путінського «військторгу»…

Тож до того моменту, коли потрібні окупантам артилерійські та мінометні «стволи» пішли на палаючий Донбас «з-за порєбріка» суцільним потоком, їм доводилось досить обережно використовувати те, що було. Стріляли виключно по важливих, стаціонарних або маломаневренних цілях, у які важко не влучити і які можна було «дорозвідувати» майже в режимі онлайн, економити боєприпаси до мінометів та гармат. Наприклад, позиції українських десантників на горі Карачун, «ланцюжок» блокпостів за Семенівкою або укріплення біля комбікормового заводу обстрілювалися хоча й регулярно, але доволі «економно».

У цьому сенсі такі позиції та об'єкти були цілком прийнятними цілями. Щоб обстріляти їх за мінімуму «стволів» та мін, великого розуму чи особливого «напруження» уяви не потрібно. Заздалегідь вибравши приховану вогневу позицію, привезти туди (бажано цивільним транспортом ввечері або вночі) 1–2 міномети та з десяток мін, швидко вистріляти їх «у той бік», а потім накивати п'ятами (часто навіть покинувши «засвічений» та «відстріляний» міномет).

Алгоритм простий і цілком реальний, для його виконання варто лише мати сам міномет і з десяток мін, які можливо привезти на заздалегідь обрану вогневу позицію окремо — у багажнику цивільних «Жигулів» та пікапчик, який не впадає в очі і буде здатний тягти «трубу» міномета або везти його у складеному вигляді в кузові. Тобто технічно ви готові. А якщо у вас є бодай елементарні знання та навички стрільби з міномета, то чергова «весела ніч» «злим украм» забезпечена…

Звісно, цей спосіб використання окремих артилерійських гармат та мінометів або їхніх дрібних груп мав певні обмеження. Реально вплинути на загальний перебіг та наповнення бойових дій він не міг як через обмежений загальний обсяг вибухівки, котру вони могли безкарно «закинути» на українські позиції, так і за відсутністю таких обов'язкових для більш-менш ефективного результату вогневого ураження елементів управління вогнем артилерії та мінометів, як коректування та артилерійська розвідка. Ці обстріли зазвичай здійснювалися за принципом «приблизно в той бік» і мали переважно «диверсійно-докучливий» характер. Називалось це — «кошмарити укропів»…

Приховане висування на вогневу позицію, вистрілювання 6–8 мінами або снарядами, рідше 10, та максимально швидкий відхід або зміна позиції — цей спосіб називається «стріляй та тікай»

Хоча у 20-кілометровій смузі, прилеглій до російсько-українського кордону, в цей же період ситуація із обстрілами кардинально відрізнялася. Підрозділи реактивної та ствольної артилерії регулярного російського війська час від часу завдавали зі своєї території цілком прицільних, масованих та потужних вогневих ударів по позиціях українського війська (яке тоді блокувало комунікації у прикордонній зоні), по суті здійснюючи вогневу підтримку формувань бойовиків. За своїм спрямуванням це було прямим актом агресії з боку Росії, тотальним та повним нехтуванням з її боку будь-якими, навіть елементарними, вимогами міжнародного права. І значною мірою саме завдяки цьому формування бойовиків змогли залишитися у прикордонній смузі та уникнути повного розгрому, протримавшись до прямого вторгнення російського кадрового війська у серпні 2014 року. Це так само неспростовно, як і те, що за ці злочини нинішнім російським керівникам доведеться свого часу нести карну відповідальність…

На відміну від «результативного» вогню бойовиків, ці дії артилерійських та реактивних підрозділів російського війська характеризувались, якщо так можна сказати, більшим рівнем професіоналізму та системністю. Їм були притаманні ретельна артилерійська розвідка цілей та об'єктів (часто з використанням супутникових даних або БпЛА), ґрунтовна підготовка до завдання вогневого удару (включаючи організацію безпосередньої охорони артилерійського або реактивного підрозділу як при здійсненні маневру, так й безпосередньо на позиціях, підготовки самих вогневих позицій і основних, так і запасних), безпосереднє управління вогнем, включаючи його коректування та оцінювання результатів вогневого ураження. Звісно, за таких умов «їхтамнєтам» вдавалося досягнути більших результатів, ніж бойовикам, що діяли безпосередньо на українській території. Водночас росіяни мали можливість зосереджувати для обстрілів та провокацій більші за розміром сили та засоби, а також не мали обмежень у кількості боєприпасів або напрямків ведення вогню. Найбільш яскравою ілюстрацією цих особливостей став перший масований вогневий удар російської реактивної артилерії по польовому табору 24-ї бригади в районі Зеленопілля в червні 2014 року з території Росії. Організований за вимогами «мирного часу» із скупченим розташуванням складу боєприпасів, сховища палива та наметів особового складу, він став не тільки зручною ціллю, а й був дуже привабливим у цьому сенсі. Російська батарея 122-мм установок РСЗВ типу БМ-21 «Град» (до 4 одиниць) за явно заздалегідь розвіданими та уточненими перед стрільбою даними накрила табір щільним та потужним вогнем у ніч на 11 червня 2014 року, внаслідок чого здетонував склад служби РАО…

(Далі буде)

Костянтин МАШОВЕЦЬ

Продовження.
Початок у номері за 14 червня 2018 року

В УКРАЇНІ РОЗРОБЛЯЮТЬ СТРАТЕГІЮ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ ДО 2035 РОКУ

ІДЕЯ ЩОДО СТВОРЕННЯ ЦЬОГО ДОКУМЕНТА ВИНИКЛА У ЗВ'ЯЗКУ ЗІ СКЛАДНОЮ СИТУАЦІЄЮ В АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКОМУ РЕГІОНІ, СПРИЧИНЕНОЮ ТИМЧАСОВОЮ ОКУПАЦІЄЮ РОСІЄЮ УКРАЇНСЬКОГО КРИМУ ТА ДЕСТАБІЛІЗАЦІЄЮ ОБСТАНОВКИ НА КЛЮЧОВИХ МОРСЬКИХ НАПРЯМКАХ

Розробка стратегії відбувається в тісній співпраці з фахівцями з Великої Британії, Норвегії, Польщі, Сполучених Штатів Америки, Турецької Республіки та Швеції. За основу перспективного розвитку та застосування Військово-Морських Сил України береться досвід провідних країн світу. Напрацювання робочих матеріалів здійснюється відповідно до стандартів і практик НАТО. Враховуються вимоги Воєнної доктрини України та Стратегічного оборонного бюлетеня

— Наша мета на короткострокову і середньострокову перспективу — створення високотехнологічних, ефективних та боєздатних Військово-Морських Сил, які будуть спроможні гарантовано виконувати завдання щодо захисту ближньої морської зони, з протидії агресії РФ з морського напрямку, оборони морегосподарського комплексу, морських комунікацій у виключній морській (економічній) зоні України. Далі згідно зі Стратегією розвитку флоту до 2035 року будемо створювати ВМС для дій уже в дальній морській зоні, тобто за межами Чорного моря, — наголосив заступник начальника штабу командування ВМС ЗС України з євроатлантичної інтеграції капітан 1 рангу Андрій Риженко.

«Наша мета на короткострокову і середньострокову перспективу — створення боєздатних ВМС, які будуть спроможні виконувати завдання щодо захисту ближньої морської зони. А до 2035 року будемо створювати ВМС для дій уже в дальній морській зоні»

За словами офіцера, при плануванні і розробці цього важливого документа беруться до уваги багато факторів, зокрема географічні умови та театр бойових дій, загальна безпекова ситуація в Азово-Чорноморському регіоні, сили і засоби російського ЧФ як фактор воєнної загрози, анексований Крим, зведення керченського мосту, яке призвело не лише до значного порушення Конвенції ООН про Міжнародне морське право (UNCLOS), але й до суттєвого удару по економічній морській діяльності нашої держави.

Фрегат «Гетьман Сагайдачний» у супроводі малих броньованих артилерійських катерів

При створенні Стратегії розвитку флоту до 2035-го враховуються й основні аспекти концепції війни на морі відповідно до документів НАТО, насамперед Доктрина морських операцій Альянсу AJP-03. Формування обрису майбутніх ВМС України повинно відбуватися таким чином, щоб флот міг гарантовано захистити національні інтереси України з морського напрямку. На ці цілі має бути чітко передбачений фінансовий ресурс, створена національна програма кораблебудування, будівництво об'єктів соціальної інфраструктури, навчально-матеріальної бази, розвиток військової освіти із обов'язковим запровадженням сучасних методів викладання.

— Деякі напрацювання Стратегії розвитку флоту вже вдалося втілити в життя. Насамперед це концепція «москітного» флоту, яка передбачає будівництво або придбання багатофункціональних, швидкісних, добре озброєних катерів. У нашому розпорядженні — малі броньовані артилерійські катери, на підході десантно-штурмові катери типу «Кентавр», прийняття до складу американських катерів класу Island. Далі планується будівництво ракетних катерів типу «Лань» та багатоцільових корветів проекту 58250, які стануть одним з елементів ударної бойової складової флоту. Також у нас уже є окремий прогрес у реформуванні системи управління національних ВМС на оперативному та тактичному рівні, — зазначив капітан 1 рангу Андрій Риженко. — У 2018-му було сформовано та функціонує Морське командування і Командування Морської піхоти ВМС ЗС України.

Командувач ВМС ЗС України віце-адмірал Ігор Воронченко:

— Наша головна мета — створення нових сучасних українських ВМС, які реагуватимуть на всі актуальні виклики та загрози з морського напрямку. Це вперше, коли вид ЗС України займається розробкою своєї стратегії розвитку, і я впевнений, що таке завдання нам під силу. Даний стратегічний документ є важливим у контексті сприяння відновленню й розвитку спроможностей Військово-Морських Сил України на захисті національних інтересів держави на морі та контрибуції до світової й регіональної безпеки.

Новостворені органи військового управління будуть відповідати за планування операцій підрозділів ВМС на морі та на узбережжі відповідно до принципів НАТО. Відпрацьовуватимуть їхню операційну спроможність у липні цього року під час проведення українсько-американських навчань «Сі Бриз-2018», коли будуть використовуватися документи оперативного мистецтва НАТО та ЗС США.

Важливу роль у загальній системі побудови Стратегії розвитку Військово-Морських Сил України до 2035 року відіграватиме впровадження цінностей, застосування відповідних моральних та мотиваційних чинників.

— При формуванні морально-ідейних цінностей ми повністю відходимо від радянських стереотипів та шаблонів і застосовуємо досвід флотів провідних країн світу. Створюємо абсолютно нову концепцію моральних категорій, якими користуватиметься особовий склад. «Вірність. Мужність. Сила» — відтепер такими словами характеризуватимуться сучасні Військово-Морські Сили України, — зазначив представник командування ВМС.

Віталій ПАНЧИШИН

Начальник штабу – заступник начальника штабу зі стратегії, політики і вимог ВМС США в Європі та Африці, 6-й флот ВМС США, контр-адмірал Деніел У. Дваєр:

— ВМС України опинилися в складних умовах після початку російської агресії, в результаті якої левова частка українського корабельного складу була захоплена і залишилася у Криму. Зараз доводиться вибудовувати флот із місцем базування на континентальній частині фактично з нуля. Утім ми бачимо, що українські ВМС суттєво змінюються. Після виходу з півострова проведена значна робота з аналізу наявних можливостей, оптимізації командної структури, нормативного забезпечення тощо.

Важливо те, що ви маєте достатньо підготовлений командний склад. Офіцери, з якими мені доводилося спілкуватися, є професійними та відповідальними, розуміють складність ситуації, адже їм доведеться займатися розбудовою флоту в нелегкий для країни час. Окрім того, вони мають власне бачення розвитку українського флоту, яке намагаються викласти у Морській доктрині-2035. Цей документ визначає цілі та напрями розвитку ВМС України на довгочасну перспективу, і це дуже важливо. США намагаються в міру можливостей надавати допомогу в організації розвитку ВМС України і різного роду підтримку.

Катер «Лубни»

ДОВІДКА «НА»

Тимчасова окупація Криму та операція Об'єднаних сил на Сході України підтверджують необхідність мати у складі вітчизняних ВМС малі броньовані артилерійські катери класу «рікаморе», які спроможні адекватно реагувати на дії броньованої техніки з берега та швидкохідні цілі у прибережних районах моря і в гирлах річок.

Також МБАК повинні ефективно діяти у системі протидесантної оборони й протидіяти ймовірним висадженням десантних засобів противника на узбережжя.

Угруповання МБАК може атакувати навіть великі цілі, не даючи змоги ворогові сконцентруватися на одній мішені. Катери здатні під прикриттям димової завіси й завдяки корпусу, що побудовано за технологією Stealth, підходити на дистанцію вогневого ураження до корабля противника і завдавати йому прицільних ударів, використовуючи лише власне озброєння.

9 вересня 2016 року малі броньовані артилерійські катери «Аккерман» та «Бердянськ» на навчальних стрільбах у супроводі фрегата «Гетьман Сагайдачний» виявили російський протичовновий корабель «Сметливый». «Гетьман Сагайдачний» поставив димову завісу під прикриттям якої катери підійшли ближче до російського корабля, розділилися та взяли його в напівоточення. «Сметливый» був змушений відступити. Таким чином український «москітний» флот здобув свою першу перемогу.

АРТИЛЕРІЙСЬКІ КАТЕРИ ВИХОДЯТЬ НА ФІНІШ ВИПРОБУВАНЬ

ТРИВАЄ ЗАВЕРШАЛЬНИЙ ЕТАП КОМПЛЕКСУ ПРИЙМАЛЬНО-ЗДАВАЛЬНИХ ВИПРОБУВАНЬ ЧОТИРЬОХ БОЙОВИХ ОДИНИЦЬ ПЕРЕД ПРИЙНЯТТЯМ ЇХ ДО КОРАБЕЛЬНО-КАТЕРНОГО СКЛАДУ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ ЗС УКРАЇНИ

Навіть щоденне 3-бальне хвилювання у відкритому морі жодним чином не заважає приймальній комісії проводити державні випробування малих броньованих артилерійських катерів «Вишгород», «Кременчук», «Лубни» та «Нікополь». Як повідомив голова державної комісії, перший заступник командувача національного флоту контр-адмірал Андрій Тарасов, катери під час випробувань показують дуже хороші ходові якості, безперебійну роботу систем та механізмів, а також живучість і надійність матеріальної частини

— Першим на так звану фінішну пряму випробувань вийшов катер «Лубни». Ми намагаємося готувати військових моряків діяти за більш складним можливим сценарієм. Тому в штормових умовах катер перевірили на маневреність, випробувавши різну швидкість ходу та потужність двигуна, — розповів контр-адмірал Андрій Тарасов.

Слід зазначити, що особливу увагу представники Приватного акціонерного товариства «Завод «Кузня на Рибальському» разом із військовими моряками приділяють роботі бойових модулів та апаратури навігації. Зокрема на полігоні бойової підготовки у південно-західній частині Чорного моря перевірено швидкість ходу і маневреність катера «Лубни», роботу апаратури навігації, можливості енергетичної установки, рульовий, якірний, швартовно-буксирний та леєрний пристрої. Крім того, перевірено дальність плавання, спроможності кормового й носового бойових модулів, апаратуру навігації та герметизацію зовнішнього контуру катера.

До речі, відповідно до плану приймально-здавальних випробувань у морі катер успішно виконав артилерійські стрільби по мішенях, які імітували споруди берегової оборони та броньовану техніку, кораблі й засоби повітряного нападу умовного противника.

У морі катер «Лубни» успішно виконав артилерійські стрільби по мішенях, які імітували споруди берегової оборони та броньовану техніку, кораблі й засоби повітряного нападу умовного противника

Також у морі випробовували низку систем і пристроїв, які за пропозиціями флотського командування було встановлено у процесі всебічної перевірки відповідності комплектності та якості катерів договору на їхнє будівництво. Кораблебудівники взяли до уваги побажання і пропозиції військових моряків й реалізували їх на практиці.

Зокрема задля поліпшення показників швидкості замінено гребний гвинт і здійснено нове обчислення валової лінії під конкретні навантаження та умови роботи, у яких працюватиме корпус катера. Значно покращено маневрені можливості катерів: змінено діаметр циркуляції плавзасобу по криволінійній траєкторії, швидкість перекладання керма й роботу кермової машини. Крім того, у машинному відділенні встановлено захист валової лінії для поліпшення техніки безпеки.

— Також на катерах на наше прохання встановлено систему виставляння пасивних перешкод. Усі катери додатково укомплектовані радіолокаційними, оптичними і тепловими датчиками перешкод, завдяки чому вони малопомітні для радіолокаційних та інфрачервоних засобів противника, — повідомив начальник управління кораблебудування Командування ВМС ЗСУ капітан 1 рангу Василь Радчук.

Окрім того, за словами начальника управління кораблебудування, встановленням авторульового пристрою кардинально змінено систему управління рухом катерів. Відтепер автопілот, запрограмований командиром катера або механіком-водієм, може самостійно виводити плавзасіб із бази, безпечно маневрувати у фарватерах і вузькостях, а також заводити його на місце постійної дислокації.

— У цілому під час тестування артилерійських катерів нами було внесено близько сімдесяти пропозицій щодо поліпшення якості їхнього застосування. І протягом півроку всі вони були матеріалізовані не тільки на «новобудовах», а й на попередніх модифікаціях «Аккермані» та «Бердянську», — зазначив капітан 1 рангу Василь Радчук. — Але найскладнішим було оморячити і пристосувати до екстремальних умов використання стовідсотково сухопутне артилерійське озброєння та систему зв'язку.

Відтепер усе озброєння малих броньованих катерів замість корпусу як нульовий провід використовує розв'язувальний трансформатор із ізоляторами. А запропоновані винахідниками ПрАТ «Завод «Кузня на Рибальському» заглушки, чохли і клапани дозволяють комендору розпочинати ведення вогню без виходу на верхню палубу, а також утримувати під час шторму все обладнання та комп'ютерну техніку в сухому стані.

Нагадаємо, 5 грудня 2017 року на Південній військово-морській базі відбулася урочиста церемонія найменування чотирьох новозбудованих катерів, які отримали назви «Вишгород», «Кременчук», «Лубни» та «Нікополь». Також в акваторії Одеської затоки було проведено тактичне навчання шістьох малих броньованих артилерійських катерів, за яким, перебуваючи на борту фрегата «Гетьман Сагайдачний», спостерігав командувач Військово-Морських Сил Збройних Сил України віце-адмірал Ігор Воронченко.

Євгеній СИЛКІН

УКРАЇНСЬКИЙ ОБОРОННИЙ ХАКАТОН — ПРОЛОГ НАЦІОНАЛЬНОГО ІТ-ПРОРИВУ

ЯК ЗАЯВЛЯЮТЬ ОРГАНІЗАТОРИ ЦЬОГО ЗАХОДУ, ВІН Є ІНСТРУМЕНТОМ ПЕРСОНАЛЬНОГО І ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ УЧАСНИКІВ, ЯКІ ЗВИКАЮТЬ МИСЛИТИ ЗА КАТЕГОРІЯМИ «ПРОБЛЕМА — СПОСІБ ВИРІШЕННЯ», А НЕ «ЗАПИТАННЯ — ВІДПОВІДЬ»

Напевно, нині не існує галузі, заради розвитку та успішної роботи якої не залучають фахівців з високих технологій, програмістів, програмних інженерів і загалом креативно мислячих людей, здатних розв'язувати проблеми та завдання на рівні моделей та алгоритмів. Так само й оборонна та безпекова сфери потребують інноваційних рішень, нестандартних підходів та ідей у сенсі автоматизації, міжвідомчої комунікації, моделювання ситуацій, зокрема кризових, та формування кейсів із готовими оперативними відповідями на загрози чи ризики. Із 23 по 27 липня в Києві (Інноваційний парк UNIT.City) відбуватиметься перший інноваційний захід «Український оборонний хакатон». Він спрямований на поліпшення взаємодії між силовими структурами в контексті розробки програмних продуктів для вирішення актуальних питань оборонно-безпекової сфери

Заступник начальника Генерального штабу ЗС України генерал-майор Родіон Тимошенко

Такі ж оборонні хакатони в себе проводять країни — учасниці НАТО. Представники українського оборонного відомства вже двічі брали участь у цьому ІТ-змаганні. Команда Збройних Сил України навіть стала переможцем змагань із програмування TIDE Hackathon 2018 в італійській Генуї. Звісно, це надзвичайно корисна річ. Адже на таких майданчиках відбувається своєрідний аудит національних спроможностей або певного сектору (приміром, збройних сил, цивільної оборони, поліції тощо) щодо здатності швидко та ефективно знаходити програмні рішення для конкретних завдань чи ситуацій, а також для системи управління на різних її рівнях. Від уміння знаходити правильні відповіді критично залежить час та використання певних обсягів ресурсів, вкладених у процес пошуку рішення. Рішення, навіть ідеальне, вже не потрібне тоді, коли ми не змогли впоратися із завданням чи коли, образно кажучи, ворог вже в наших окопах. Тобто потрібні команди, які буквально прогнозують реальність, можуть її просторово уявляти й будувати моделі взаємодії всіх елементів цієї реальності. Це надзвичайно складно, але цілком можливо. Не випадково серед цілей Стратегічного оборонного бюлетеня України та загального його курсу на імплементацію стандартів Альянсу є цілком конкретні позиції, які нам життєво необхідно втілити. Зокрема, і це підтверджує досвід реальних бойових дій, на часі створення єдиної інтегрованої системи управління, зв'язку, розвідки та спостереження.

Слід наголосити, що, особливо в умовах операції Об'єднаних сил чи в контексті інших спільних дій, така система має допомогти ефективніше виконувати завдання складовими сектору безпеки і оборони України. Зрозуміло, що київський хакатон-2018 не дасть нам якихось готових рішень, проте він може стати прологом формування активної спільноти однодумців, здатної до тривалої та масштабної творчості, генерування реальних змін. Як заявляють організатори заходу, він є інструментом персонального і професійного розвитку учасників, які звикають мислити категоріями «проблема — спосіб вирішення», а не «запитання — відповідь».

Тому рішення України проводити в себе хакатон варто лише вітати й сподіватися на успішний розвиток цієї ініціативи в подальшому. Адже від скорішої апробації новинок військового сегмента ІТ-галузі залежить як стійкість нашої безпеки на довгі роки, так і виконання завдань з відбиття ворожої агресії й відновлення українського суверенітету над усіма загарбаними Московією теренами. Імовірно, що в разі вдалого проведення цьогорічного форуму, до якого залучені фахівці НАТО, повноформатний «натовський» хакатон за участю його провідних гравців відбудеться саме в Україні.

— Що таке «Український оборонний хакатон»? Хто і заради чого там змагатиметься? — запитую в заступника начальника Генерального штабу ЗС України генерал-майора Родіона Тимошенка.

— Існує проект з обміну досвідом та знаннями в межах Трастового фонду НАТО з удосконалення системи командування, управління та зв'язку. Задля активізації заходів згаданого фонду цьогоріч заплановано провести національне змагання фахівців з програмування Ukrainian Defense Hackathon 2018, — пояснює Родіон Іванович. — Це змагання фахівців ІТ-технологій, які розуміються на проблемних питаннях у сфері оборони. До участі запрошені команди Національної гвардії, ДСНС, Державної служби спецзв'язку та захисту інформації України, Збройних сил України, військових закладів вищої освіти тощо. Вважаю, що київський хакатон покликаний передусім створити умови для ефективної взаємодії талановитої молоді та професійних експертів України і НАТО з метою формування інноваційних та технологічних рішень у контексті реалізації концепції мереж для майбутніх військових місій НАТО. Також тут можна опрацювати певні архітектурні рішення та програмне забезпечення для сектору безпеки і оборони України. Найнагальнішим на сьогодні завданням є створення єдиної інтегрованої системи управління та розвідки. Такі змагання добре відомі в Альянсі, вони також є місцем обміну досвідом і навчання для ІТ-фахівців. Суть хакатону — знайти краще рішення за трьома напрямами завдань: моделювання, кодування та комбіновані задачі. Спектр завдань широкий. Зокрема це об'ємний аналіз великих масивів даних, аспекти міжвідомчої взаємодії, комунікації окремих структурних підрозділів, захищеність такої взаємодії. А ще розгортання об'єднаних мереж для проведення операцій. Словом, завдання ці близькі до практичних викликів, які можуть долати фахівці ІТ-галузі.

У процесі підготовки до «Українського оборонного хакатону» ми спираємося на позитивний досвід Альянсу і зокрема Трастового фонду НАТО з удосконалення системи командування, управління та зв'язку й вдячні його керівництву за надання консультативно-дорадчої допомоги і направлення фахівців задля неупередженої оцінки результатів змагань.

> *«Київський хакатон покликаний створити умови для ефективної взаємодії талановитої молоді та професійних експертів України і НАТО з метою формування інноваційних та технологічних рішень у контексті реалізації концепції мереж для майбутніх військових місій НАТО»*

— Який очікуваний практичний результат від змагань?

— Хакатон не є змаганням заради змагання. Він спрямований на вирішення наявної проблематики. Так, є передовий досвід НАТО, зокрема його Ситуаційного центру в Брюсселі, але нам не допоможе сліпе копіювання. Ми маємо десятки, а може й сотні своїх особливостей, які навіть у межах стандартів Альянсу потрібно обов'язково враховувати. Тому співробітництво України із НАТО в ІТ-секторі має призвести до створення ефективних і унікальних автоматичних систем управління, сумісних із такими ж натовськими системами. І для того нам потрібні фахівці, яких треба залучати і мотивувати. Також уже зараз важливо, щоб залучені до ООС підрозділи різних відомств, які фактично є партнерами, розуміли одне одного та ефективно взаємодіяли.

— Що ви маєте на увазі?

— У кожному з цих відомств є власна автоматизована система і, напевно, не одна. А нам потрібен надійний і робочий уніфікатор чи інтегратор, байдуже, як його назвати, для їхньої взаємодії. На хакатоні — і це одна з його цілей — ми можемо побачити людей, які долучаться до створення такої єдиної системи та інших проектів. Звісно, відразу нам усе не вирішити, але згенерувати певний пул ідей чи елементів однозначно зможемо.

Цікаво, що під час хакатону експерти НАТО та ІТ-індустрій прочитають для його учасників лекції, зокрема щодо практик (кейсів) використання інноваційних технологій в оборонному секторі як у світі, так і в Україні.

Геннадій КАРПЮК

Хакатон *(англ. hackathon, від hack (див. хакер) та marathon — марафон) — захід, під час якого різні спеціалісти в галузі розробки програмного забезпечення інтенсивно і згуртовано працюють над розв'язанням якоїсь проблеми або створенням нового додатку чи сервісу. Зазвичай хакатони тривають від одного дня до тижня. Деякі хакатони призначені для освітніх або соціальних цілей, але часто задачею хакатону є створення повноцінного програмного забезпечення. Кожний хакатон фокусовано на певні області, наприклад, мови програмування, операційні системи, додатки, програмний інтерфейс (API).*

Американський F-16 на аеродромі в Миргороді під час навчань «Безпечне небо-2011»

«ЧИСТЕ НЕБО-2018» СТАНЕ НАЙБІЛЬШИМ МІЖНАРОДНИМ АВІАЦІЙНИМ НАВЧАННЯМ В ІСТОРІЇ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ

ПОНАД 40 ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ, ДЕСЯТКИ ЗЕНІТНИХ РАКЕТНИХ КОМПЛЕКСІВ І ЗАСОБІВ РТВ, СОТНІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З УКРАЇНИ ТА МАЙЖЕ З 10 КРАЇН НАТО БУДЕ ЗАДІЯНО В НАЙМАСШТАБНІШОМУ ЗА РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ МІЖНАРОДНОМУ НАВЧАННІ АВІАЦІЙНИХ ПІДРОЗДІЛІВ, ЯКЕ РОЗПОЧНЕТЬСЯ В СЕРЕДИНІ ЖОВТНЯ 2018 РОКУ

2011 року, напередодні європейської першості з футболу «Євро-2012», яку спільно приймали Україна та Польща, у небі обох країн уже відбулося подібне навчання. Щоправда, тоді воно було меншою мірою представницьким і значно скромнішим за завданнями. У ньому брали участь, окрім українських та польських пілотів тактичної авіації, американські авіатори, за плечима яких не тільки величезний досвід «авіаційного прикриття» великих міжнародних подій, а й реального бойового застосування авіації. Відпрацьовані під час «Безпечного неба-2011» елементи дали змогу повною мірою убезпечити європейське футбольне свято від потенційних загроз із повітря, а ще дали нашим льотчикам чималий досвід співпраці зі своїми західними колегами. Відтоді минуло сім років, але загроз миру та безпеці не поменшало ані в Європі, ані у світі.

Тож до ідеї відновлення проведення таких навчань повернулися під час зустрічі командувачів ПС ЗС України генерал-полковника Сергія Дроздова та ПС Національної гвардії штату Каліфорнія бригадного генерала Клея Гаррісона, яка відбулася минулого року у Вінниці. Як зазначив тоді американський генерал, військові країн — учасниць НАТО добре знають про високий патріотичний дух і значний бойовий досвід українських льотчиків. Але західним партнерам важливо знати реальний потенціал і можливості Повітряних Сил ЗС України та вміти ефективно взаємодіяти під час виконання спільних завдань.

Майбутній захід, який призначено на осінь 2018 року, спочатку пропонували у форматі дво- або тристороннього навчання. Але із часом про своє зацікавлення взяти в ньому участь заявили й інші країни.

— Попередньо міжнародне навчання «Чисте небо-2018» триватиме близько двох тижнів, — розповідає начальник штабу — перший заступник начальника авіації Командування Повітряних Сил полковник Олег Захарчук. — Відпрацювання тактичних завдань без застосування бойового озброєння відбуватиметься в районі визначених аеродромів, переважно у західній частині України, а також над територією Польщі й Румунії.

За словами полковника Олега Захарчука, з українського боку заплановано залучити близько 20 літаків різних типів, вертольоти й БпЛА. Також стаціонарні та мобільні радіолокаційні підрозділи й мобільні вогневі групи підрозділів ППО. США буде представлено як льотними екіпажами, так і наземними силами та засобами. Загалом із-за океану в Україну прибуде більше як 10 одиниць авіаційної техніки (літаки F-15C/D, C-130, KC-135, БпЛА MQ-9) та кількасот фахівців з-поміж наземного інженерно-технічного складу, пошуково-рятувальної команди, підрозділів охорони, аеромедичної евакуації, кіберзахисту тощо.

З українського боку до навчань «Чисте небо-2018» заплановано залучити близько 20 літаків різних типів, вертольоти й БпЛА. Також стаціонарні та мобільні радіолокаційні підрозділи й мобільні вогневі групи підрозділів ППО

Разом з українськими й американськими пілотами завдання в небі виконуватимуть їхні польські та румунські колеги на літаках F-16C. Іще близько 10 країн НАТО планують задіяти передових авіанавідників та інших фахівців різних напрямків. Під час навчання заплановано відпрацювати дії з авіаційного прикриття та авіаційної підтримки, реалізувати спільні завдання з десантування вантажів та особового складу, забезпечення їх прикриття як удень, так і вночі, супроводу операцій із пошуку та порятунку особового складу, а також виконати завдання з аеромедичної евакуації тощо.

За задумом організаторів, міжнародне навчання "Чисте небо-2018" сприятиме безпеці в Східній Європі й дасть змогу підвищити рівень підготовки екіпажів Повітряних Сил ЗС України у виконанні тактичних завдань у коаліційному середовищі, досягнути принципово нового та якісного рівня сумісності з повітряними силами збройних сил США та інших країн — членів НАТО під час спільних повітряних операцій із забезпечення захисту повітряного суверенітету.

Наразі триває підготовка до навчань. Так, у бригаді тактичної авіації імені Петра Франка відбувся спільний брифінг, присвячений підготовці багатонаціональних навчань «Чисте небо-2018». У заході взяли участь керівний склад бригади й представники робочої групи американських фахівців, повідомив прес-офіцер бригади Олександр Петрук.

Головною метою візиту робочої групи Військово-повітряних сил Національної гвардії штату Каліфорнія є підготовка інфраструктури військового аеродрому до активної фази навчань.

Заокеанські колеги наголосили, що кошти і засоби, заплановані на забезпечення навчань, буде використано якнайраціональніше та з найбільшою користю для обох сторін.

— Наша співпраця триває, і хочу запевнити американських колег, що особовий склад бригади тактичної авіації імені Петра Франка докладе максимум зусиль, щоб якісно підготуватися до навчань. Результат має бути позитивним! — запевнив учасників брифінгу командир бригади полковник Євген Булацик.

Андрій ЯЦИК

В УКРАЇНІ РОЗПОЧАЛИ БОРОТЬБУ З «БЕЗПІЛОТНИМ ХАОСОМ»

Державна авіаційна служба опублікувала новий порядок, який чітко визначає умови використання дистанційно пілотованих повітряних суден у повітряному просторі нашої держави. Таким чином у відомстві вирішили заповнити прогалини українського законодавства й уникнути можливих загроз безпеці польотів

На думку фахівців, неконтрольоване поширення БпЛА за відсутності законодавчого регулювання може мати в собі низку загроз як для цивільного населення, так і для національної безпеки загалом. Для врегулювання цієї ситуації Державна авіаційна служба опублікувала «Тимчасовий порядок використання повітряного простору України». Документ набув чинності з 1 червня цього року, а його ухвалення зумовлено втратою чинності «Положення про використання повітряного простору», затвердженого ще 2002 року.

Відповідно до нового порядку, встановлено низку обмежень у користуванні дронами на всій території України. Серед них — заборона польотів безпілотників над дорогами державного значення, центральними вулицями міст і сіл, залізницями, місцями аварій, морськими портами, електростанціями, сховищами пального, нафти, газу, інших небезпечних речовин та рідин тощо. Польоти не мають виконувати також у зонах поліцейських, антитерористичних або спеціальних операцій, крім задіяних у цих операціях, та районах аварій і катастроф, окрім задіяних у ліквідації їхніх наслідків та пошуково-рятувальних роботах.

Згідно із зазначеним Порядком, дистанційно пілотовані повітряні судна тепер поділяють на легші та важчі за 2 кг. Тож якщо ви плануєте запускати дрон масою більше як два кілограми, слід подати відповідну заявку на використання повітряного простору та, за потреби, отримати відповідні дозволи в Командуванні Повітряних Сил ЗС України, органах Держприкордонслужби України, об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху України тощо.

Водночас власники дронів масою до 2 кг можуть здійснювати польоти без інформування та отримання дозволів від різних відомчих органів, але тільки за умови дотримання низки вимог. Зокрема, польоти мають виконувати лише вдень. До того ж відстань від оператора не повинна перевищувати 500 м, а максимальна швидкість польоту — 160 км/год. Обмежено й висоту польоту: не більше як 50 м. Окрім того, відстань від дрона до сторонніх осіб мусить бути не ближче як 30 м, для осіб до 12 років — не ближче як 50 м, для груп понад 12 осіб — не ближче як 150 м.

За порушення вищезгаданих правил передбачено штрафи: від 1020 до 8500 грн. А от якщо внаслідок використання дрона виникла небезпека для польотів, то винна особа може навіть сісти за ґрати.

Проте представники Державіаслужби пояснили, що обмеження все-таки можна порушувати за умови подання відповідної заявки.

«Слід розуміти, що Тимчасовий порядок не забороняє експлуатантам безпілотних літальних апаратів використання повітряного простору вище як 50 метрів, а лише встановлює норми щодо подання заявки на використання повітряного простору під час виконання польотів вище за зазначену висоту або в разі невиконання будь-якої з вимог, зазначених у пункті 4 розділу ІІ Тимчасового порядку», — сказано в повідомленні відомства.

Підготував Владислав ДЕМ'ЯНЕНКО

«КАЖУТЬ, В ОДНЕ Й ТЕ Ж МІСЦЕ ДВА СНАРЯДИ НЕ ВЛУЧАЮТЬ. ЯКБИ Ж ТО: ПРИЛІТАЛИ І ТРИ, І ЧОТИРИ...»

ПІДПОЛКОВНИК ОЛЕКСАНДР ВДОВИЧЕНКО ПРОЙШОВ ШЛЯХ ВІД ІНЖЕНЕРА РЕМОНТНОЇ РОТИ ДО КОМАНДИРА БАТАЛЬЙОНУ, СТАВ КАВАЛЕРОМ ОРДЕНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ІІІ ТА ІІ СТУПЕНІВ

«Приїжджаєш до Умані й чуєш, як екскурсовод пояснює галасливим туристам, що вулиця названа на честь Андрія Кизила, який героїчно загинув в Авдіївці... Заходиш на позицію «Орел», а там хлопці, які навіть не знали Андрюху особисто, відповідають в ефірі на його позивний... І ніби дуже зворушливо, коли твої підлеглі, твої друзі стають справжніми легендами, героями... Та насправді значно крутіше було б і далі просто пити з ними розчинну каву у вогкому підвалі на «промці»...»

Розповідаючи про підлеглих, які поклали життя, відбиваючи у ворога нашу землю, зазвичай веселий та позитивний підполковник Олександр Вдовиченко відводить погляд. У такі моменти фізично відчуваєш увесь біль офіцера й невиплакані сльози...

Він воює з квітня 2014 року, пройшов шлях від інженера ремонтної роти до командира батальйону, є кавалером ордена Богдана Хмельницького ІІІ та ІІ ступенів, нагороджений Грамотою Верховної Ради України, численними відзнаками Міністерства оборони України і Генерального штабу... Та найбільшим своїм здобутком вважає саме колектив, про який може розповідати годинами, поіменно пам'ятає кожного воїна, про себе ж здебільшого скромно мовчить. Та й командиру є ким пишатися: у батальйоні, яким він керував три роки, два Герої України, п'ятеро відзначені орденом «Народний Герой України», а більше сотні — орденами і медалями.

Ми давно домовлялись про зустріч чи бодай телефонну розмову, та все ніяк не складалось. Аж раптом повідомлення: "Я в Києві, на реабілітації». «Як? Що трапилось?» — занепокоїлася я. Виявилося, що офіцер так жартома називає нинішню службу в Президентському полку, яка для вчорашнього бойового командира справді є незвичною. Усі ці «дозвольте зайти», «дозвольте звернутися», ідеально чиста форма так відрізняються від бойового життя: перемог, втрат, відбитих у ворога териконів і команди однодумців, з якою можна й гори зрушити.

«Почнемо зі стандартного: чому вирішив стати військовослужбовцем?» — жартома запитує підполковник. «А чом би й ні», — підтримую співрозмовника, очікуючи на банальні, завчені речі. Та чоловік відповідає щиро і серйозно.

— Покійна мати мріяла, аби я захищав Україну. Я не міг її підвести. Просто не міг та й годі. Тому проблема із вибором професії навіть не поставала. До речі, я з першої спроби до військового вишу не вступив. Але я з тих людей, які, коли вже щось вирішили, то за всяку ціну доб'ються свого. Тож до другої спроби готувався дуже ретельно. Закінчив Харківський інститут танкових військ за спеціальністю «інженер-механік». Але хто б тоді міг подумати, як кардинально зміниться та монотонна, розмірена служба. Ще 2013 року, коли почалися заворушення, захоплення військових частин, ми розуміли: спокою не буде. А у квітні 2014-го я вже виїхав до Запорізької області, де охороняв опорники, супроводжував колони з військами. Трохи пізніше ми вийшли на Донеччину.

Бойове хрещення Олександр Вдовиченко пройшов 11 липня біля Зеленопілля. Тоді чоловік уперше усвідомив, що у ворога немає нічого святого — наших військових накрили з «Градів» з території Росії. А ще чітко зрозумів: воюватиме доти, допоки українці не повернуть свої території.

Підполковник Олександр Вдовиченко

«Пам'ятаю, як прийшли ордени для нагородження. Я дивлюся на всі ці красиві коробочки, а вручати нема кому: той загинув, той у госпіталі...»

— Це була жахлива реальність, на той момент ми ще такого не бачили, не були навчені. Відірвані кінцівки, кров, бруд, згоріла техніка... Немов картинки зі «Сталкера». Загиблих та поранених вивозили під прицільним вогнем ворога, дорога була нашпигована фугасами. Робили все, що могли, аби люди залишилися живими. Запам'яталось, як їдемо вздовж кордону, там квітнуть соняшники, летить пилок, світить сонце — така краса навколо, просто ідилія... Водночас розуміємо, що їдемо по своїй землі, а ці соняшники радше стануть маскуванням для військової техніки, з них не зберуть насіння.

Коли офіцеру запропонували очолити батальйон, він не вагався, хоч і відчував величезну відповідальність. Батальйон формувався з контрактників, зовсім нових людей з різних куточків України, залучався до навчання з американцями, канадцями, брав участь у міжнародних навчаннях Rapid Trident... І така професійна підготовка дала результат.

— Хлопці просто на очах ставали швидшими, майстернішими. Я відразу бачив, хто — лідер, а хто — трохи слабший. Однак перші бої змінили мою думку. Здавалося б, зовсім непримітний скромняга, а починається бій — і йому немає рівних. Війна робить дві речі: або ламає людину, або загартовує, робить сильнішою. Усі мої підлеглі пішли другим шляхом. Перші наші перемоги були поблизу Новотроїцького. Там ми відбили атаку диверсантів і взяли під захист близько 50 гектарів землі. Зняли прапор «данєцкой рєспублікі» і над позицією, яку потім назвали «Еверест» замайоріло синьо-жовте знамено. Завдяки зайнятій на «Евересті» висоті було значно легше відслідковувати переміщення ворога. ДРГ противника ми вираховували навіть уночі. Це були дуже важливі перемоги. На першому відбитому у терористів териконі я побачив в очах бійців таку радість, таке бажання й далі перемагати, що зрозумів — ось вона, команда, з якою можна зрушити гори.

Та найважчим для батальйону були бої в Авдіївці. На деяких позиціях, до прикладу, на «промці», до ворога було не більше кількох десятків метрів. Офіцер чесно зізнається, що заходили в Авдіївку із дещо переляканими очима...

— Зате вийшли ми переможцями і змусили противника нас по-справжньому боятись та поважати. У нас було два виходи: або стояти, і нас будуть просто вбивати, або стати воїнами та перемогти. Ми стали воїнами. Знаєте, якби тоді від першої міни не загинули троє — Дмитро Оверченко, Володимир Бальченко й Андрій Кизило, події могли б розвиватися зовсім інакше. А так ми настільки озвіріли, настільки зненавиділи «орків», що абсолютно кожен був готовий іти до кінця. З 29 січня по 3 лютого я не спав жодної хвилини, не міг навіть вийти з командно-спостережного пункту (КСП) батальйону. Тоді ворог щодня штурмував наші позиції. А я ще й залишився без заступника, без своєї правої руки. Ситуацію ускладнювали сильні морози — десь близько 30 градусів. Коли я доїхав до позиції, яку ціною життя вибороли хлопці, там усе було червоне від крові й чорне від розривів, сніг перемішаний з кров'ю. Кажуть, в одне й те ж місце два снаряди не влучають. Як би ж то: прилітали і три, і чотири...

Трохи пізніше, у лютому, в батальйоні планувалося нагородження, командир заздалегідь замовляв медалі та ордени. І ось вони прийшли, такі красиві, в коробочках. А він дивиться на них, а вручати нема кому: той загинув, той у госпіталі після поранення...

— Як казав знайомий хірург: «У нас із тобою є спільне — у кожного з нас своє кладовище, хочемо ми цього чи ні». На «промці» ми зробили пам'ятник загиблим воїнам, я неодноразово сидів біля нього й розмовляв із ними, приходив і клав квіти, вибачався перед хлопцями. Також ми зробили дошку із фотографіями всіх загиблих у КСП батальйону. Якби була така можливість, я б віддав життя за будь-якого загиблого солдата. Адже це найкращі люди! Що казати, якщо моєму заступнику було 23 роки. Коли я від'їжджав на сесію в Національний університет оборони, він на півтора місяця залишався комбатом бойового підрозділу... У 23 роки! Мої заступники «Шериф», «Спартак» і «Стриж», які з перших днів своєї служби на війні, теж не старші від 24 років. А ВОПами, де до противника 50 метрів, керували й зовсім хлопчаки віком 19–20 років — «Арчі», «Сухий»...

Під час спілкування з Олександром стає зрозуміло: попри війну, він зберіг головне — людяність, що й робить його командиром, який зажив неабиякої поваги бійців.

P.S. Днями батальйон уже з новим командиром вирушає в район бойових дій. Олександр Вдовиченко, звісно, приїхав провести «сім'ю» і побажав найважливіше: повернутися живими... Обіцяв не хвилюватись, та, очевидно, телефонуватиме щодня...

Анастасія ОЛЕХНОВИЧ

ВОНИ ЗАХИЩАЮТЬ УКРАЇНУ!

Для солдата Романа служба в армії почалася лише півроку тому, а він уже три місяці на передовій, зокрема захищає шахту «Бутовка»

Молодший сержант В'ячеслав на війні з 2014 року. Зараз тримає оборону навколо Донецької фільтрувальної станції

Заступник командира батальйону майор Юрій — офіцер, якого поважають за бойовий досвід, військові знання і чуйне ставлення до підлеглих

Стрілець солдат Володимир — душа підрозділу. Він уміє не тільки влучно стріляти, а й дотепним жартом поліпшити настрій товаришам

Кавалер ордена Богдана Хмельницького 3-го ступеня майор Анатолій на війні з 2015 року. Визволяв Павлопіль, обороняв Гнутове й Талаківку, зазнав важкого поранення в авдіївській промзоні. Зараз виконує бойові завдання в Пісках

Старший солдат Віталій — у зоні ООС близько трьох років. Окрім якнайшвидшої перемоги над російськими окупантами, мріє створити міцну й надійну сім'ю. У Білій Церкві на хлопця чекають батьки та наречена

Тарас на війні побував у різних складних ситуаціях. Показав себе як хоробрий та мужній боєць

Командир відділення старший сержант Петро в цивільному житті був юристом. А з початком російської агресії на Донбасі поміняв свій костюм на однострій

2015 року 19-річний старший солдат Дмитро у складі батальйону «Азов» визволяв Широкине, зараз захищає Авдіївку

УСУПЕРЕЧ НАУЦІ: ПОРАНЕНОМУ ВЛИЛИ ВІДРО КРОВІ Й НАКАЗАЛИ ЖИТИ

ЦЕ САМЕ ТОЙ ВИПАДОК, КОЛИ КАЖУТЬ, ЩО НАРОДИВСЯ В СОРОЧЦІ, А МЕДИЦИНА МЕЖУЄ З ФАНТАСТИКОЮ

16 червня 2018-го…

Анатолій Горбенко, кавалер орденів «Народний Герой України» та «За мужність», набирає телефонний номер і з тривогою слухає гудки. За мить він уперше говоритиме з людиною, яка два роки тому «виправила» в його біографії цифру «200» на «300».

— Доброго дня, я — Анатолій. Ви мені життя врятували...

Для Андрія Заремби цих кількох слів було достатньо, щоб відчути неймовірне хвилювання на тому кінці «дроту». Мурахи по тілу і клубок у горлі: військовий медик витирає сльози радості, бо впродовж двох років нічого не знав про долю найскладнішого в його практиці пораненого.

Все ж таки недаремно тоді спалили дві тонни пального! Згадує, як аж півтори години вручну качав повітря, влив критичну кількість крові та препаратів…

Схоже, цей дзвінок став лікарю найкращим подарунком до професійного свята

16 червня 2016-го… Якраз два роки тому…

У нього не було шансів. Жодних. Поряд вибухнув фугас, і український розвідник отримав безліч травм, що були несумісні із життям: відірвало обидві ноги, десятки осколків у тілі, складне поранення внутрішніх органів, живота, грудної клітки, критична крововтрата…. Здавалося, бійця не врятувати, навіть до найближчого польового медпункту мало шансів живим довезти. Та побратими вирішили: «Житиме!» За лічені секунди наклали турнікети, зупинили кровотечу. Поранений кричав від болю. Треба було терміново доправити його до медиків! А як дотягти? Раптом звідкілясь з'явилася бабця, притягла з хати стару дерев'яну драбину. На ній бійця, як на ношах, і донесли до українських позицій, де вже чекали хірурги.

«Ми зробили все можливе. Якщо вдасться швидко перевезти вертольотом, то невеликі шанси є, — попередили лікарі після операції. — Без повітряної евакуації ми точно його втратимо».

Евакуаційна бригада вилетіла із Краматорська. Пораненого домовились забирати в Кураховому. А це лише чотири кілометри від позицій у Пісках. Настільки близько на той час вертольоти вже не направляли через надто високий ризик: машина стає гарною мішенню. Та поранений не міг чекати. Борт із червоним хрестом летів на гранично малій висоті, вправно «перестрибуючи» лінії електропередач і лісосмуги... Та коли долетіли до місця евакуації, виникли проблеми з посадкою…

— Коли прилетіли, довго не могли знайти майданчик. Вертоліт зробив одне коло, друге, третє… Час спливає, та й запас пального вичерпується, — пригадує Андрій Заремба, медик-анестезіолог. — Кружляли-кружляли... Тут передають, що треба вилетіти за межі міста, там є ділянка, де можна сісти, туди ж поїде машина з пораненим. Прилітаємо — нікого немає. Звіряємо координати, виходимо на зв'язок із польовими медиками. Нерви вже, м'яко кажучи, на межі, бо розуміємо, що час безповоротно втрачаємо. Пояснюємо орієнтири, медики кажуть: чекайте 10–15 хвилин, при цьому повідомляють, що стан пораненого погіршився — артеріальний тиск знизився до критичного рівня. Льотчики глушать двигун, чекаємо, час наче зупинився. Знову зв'язуємося. Говорять, що вони в місці зустрічі, але вертольота не бачать. Просто жах якийсь! Нарешті з'ясовуємо, що ми таки перебуваємо поряд, між вертольотом і медичним автомобілем — лише засіяне поле. Якщо напряму — метрів 500, в об'їзд — значно далі. А медики — на звичайній санітарці, це аж ніяк не всюдихід. Разом з екіпажем приймаємо рішення перелетіти ці 500 метрів поля. А це ще ближче до лінії зіткнення. Утім іншого виходу немає! І знову не щастить. Двигун не хоче запускатися. Борттехнік вилазить на вертоліт, щось там «хімічить»: якісь прилади вимикає та напряму замикає електричний ланцюг. За 10 хвилин усе ж таки злітаємо.

Нарешті діставшись до пораненого, медики усвідомлюють, що він не транспортабельний: ситуація занадто важка. Чи перенесе політ — під великим питанням. Але відмовитись від евакуації — гарантовано винести вирок. Тож медики приймають доленосне рішення — ризикувати.

Медик Андрій Заремба (на борту вертольота) під час евакуації пораненого

— Потрібна штучна вентиляція легень, великі запаси кисню, висока швидкість інфузійної терапії, тобто вливати препарати в вену у струминному режимі. Пацієнт у шоковому стані, в нього вже три крапельниці стоїть у венах, — продовжує лікар

Медик зізнається, що ті 80 хвилин перельоту до Дніпра були найдовшими й найважчими в його житті.

Андрій Заремба протягом двох років не наважувався дізнатись про долю пораненого. Прагматичні медики в дива не вірять...

— Анестезіолога з практичним досвідом у 15 років важко чимось налякати, та той політ я навряд чи колись забуду. Вертоліт несеться з максимальною швидкістю, шумно, ситуація критична… Ми по черзі в ручному режимі закачували мішком апарата штучної вентиляції легенів (АМБУ) в легені пораненого повітря та слідкували за рівнем насиченості крові киснем, який постійно намагався опуститися нижче критичного рівня. До того ж у нього постійно «падав» тиск, а часом через вібрацію його було неможливо визначити. Ми застосували величезну кількість препаратів, що були в наявності. Загалом пораненому перелили п'ять літрів крові і препаратів. Така цифра виходить за будь-які розумні межі, це суперечить усім медичним стандартам. Але саме завдяки таким ризикованим крокам нам і вдалося його довезти. Під час польоту ми вийшли на зв'язок із Дніпром, попередили колег про критичну ситуацію.

Андрій Заремба не зважився відслідковувати подальшу долю пацієнта, та й не вірять прагматичні медики в дива… Але за тиждень усе ж таки ризикнув запитати колег, що з пораненим.

— Мені кажуть: «Ти знаєш, нічого, потихеньку повертається до життя, на четвертий день опритомнів, провели ревізію поранень…» Схоже, це саме той випадок, коли поранений народився в сорочці. Медицина того дня дійсно межувала з фантастикою.

— Ну то як пораненого звати? — запитую медика наприкінці.

— Та я вже й не пам'ятаю, наче Анатолій. Так само, як і два роки тому, я боюся дізнаватись про його долю, — тихо відповідає медик. — Хоч він і починав одужувати, але ж…

Анатолій Горбенко з дружиною

— Можете дізнатися прізвище?

— Спробую.

Наступного дня зустрічаємось із медиком, а він показує фронтовий блокнотик із нашвидкуруч записаним прізвищем та ініціалами:

— Ось! Анатолій Горбенко! Ледь знайшов!

Кілька телефонних дзвінків, і дізнаюся номер врятованого пораненого. Живий! До того ж активний, позитивний, є головою ГО «Всеукраїнської організації «Національне об'єднання ветеранів-інвалідів», виховує донечку, щасливий у шлюбі, бере участь у різних акціях, ходить у гори, їздить за кордон, є кавалером орденів «За мужність» та «Народний Герой України». Виявилося, що Анатолій на війні з перших днів, отримав поранення під Іловайськом, чотири місяці був у полоні…

— Важко було сказати донечці, що тато залишився без ніг, — пригадує він. — Показали їй фото героїв із протезами, а вона несподівано запитує: «Татко, а в тебе теж будуть такі ніжки? А рожеві можна зробити?» Я їй пояснив, що рожеві — то для дівчаток, а я ж чоловік, та ми все одно придумаємо щось цікаве. Пізніше обрали разом із нею яскраві наліпки і обклеїли ними протези.

Анатолій довго лікувався, витримав чимало операцій, але зовсім не шкодує, що пішов на фронт. Каже, навіть якби знав, чим усе закінчиться, все одно пішов би воювати. Хоч і втратив здоров'я, та здобув чимало справжніх друзів.

— Моє нинішнє життя не менш активне, ніж до ампутації. Зараз плануємо із сім'єю поїздку за кордон. Минулого року їздили в Карпати, накатали за день 1300 кілометрів, видряпувалися звивистою дорогою на гору півтори години, проходили через хиткі кладочки. Ті півтори години здалися мені вічністю. Дружина бурчала: «Куди ти лізеш? Воно тобі треба?» А для мене це була одна з особистих перемог.

Анатолій чесно зізнається, що навіть найсучасніші протези не замінять ноги. Та він переконаний: якщо лежати на дивані і скаржитися на несправедливість життя, нікому краще не буде.

Анастасія ОЛЕХНОВИЧ

P.S. Евакуація вертольотом — чималі витрати. Тонни пального, амортизація техніки, автомобільний супровід, робота десятків людей… Та система завжди працює навіть заради одного пораненого солдата, навіть коли шанси мінімальні… Заради однієї доньки, що обиратиме з татком яскраві наліпки, заради однієї дружини, що бурчатиме: «Воно тобі треба?», заради однієї перекресленої цифри «200». Якщо навіть шанс на життя один із мільйона — його не слід марнувати.

«СТАТИ НА НОГИ — ЦЕ МОЯ МРІЯ. Я РОЗУМІЮ, ЩО НА ЦЕ МОЖЕ ЗНАДОБИТИСЯ НЕ ОДИН РІК, АЛЕ ВІРЮ В СЕБЕ»

ЛІКАРІ ГОВОРИЛИ РУСЛАНУ, ЩО ВІН НІКОЛИ БІЛЬШЕ НЕ ЗМОЖЕ ХОДИТИ. ВТІМ ДЛЯ СЕБЕ ВЕТЕРАН АТО ВИРІШИВ БУДЬ-ЩО БОРОТИСЯ ЗА ПОВНОЦІННЕ ЖИТТЯ. СЬОГОДНІ ЗА ПІДТРИМКИ АМЕРИКАНСЬКИХ БЛАГОДІЙНИКІВ ВІН ВІДНОВЛЮЄТЬСЯ В ОДНОМУ З НАЙПРОГРЕСИВНІШИХ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ США

Однолітка української незалежності миколаївця Руслана Яриша було призвано в армію 2011 року. Строкову службу проходив у 79-й десантно-штурмовій бригаді. Саме в десанті хлопець зрозумів, що хоче бути професійним військовим, тому й підписав контракт із рідною «сімдесятдев'яткою». Служив у штурмовій роті, а згодом — у розвідці. Коли почалася війна, підрозділ, у якому перебував Руслан, одним із перших вирушив на Схід України. У ході одного з боїв 19 червня 2014 року десантник отримав тяжке поранення, яке назавжди змінило його життя

Перше тестове заняття Руслана Яриша разом із фахівцями реабілітаційного центру Next Step

— Того дня наш підрозділ потрапив у засідку поблизу селища Ямпіль, що в Донецькій області, — розповідає Руслан Яриш. — Напередодні ми отримали завдання — зайняти терикон. Ішли колоною. Я сидів на броні. Раптовий обстріл із «зеленки» заскочив нас зненацька. Майже одночасно спрацював снайпер і прилетіла граната з підствольника. Від удару кулі мене скинуло на землю, і в ту ж мить наді мною пролунав вибух. Пам'ятаю, що болю не відчував зовсім.

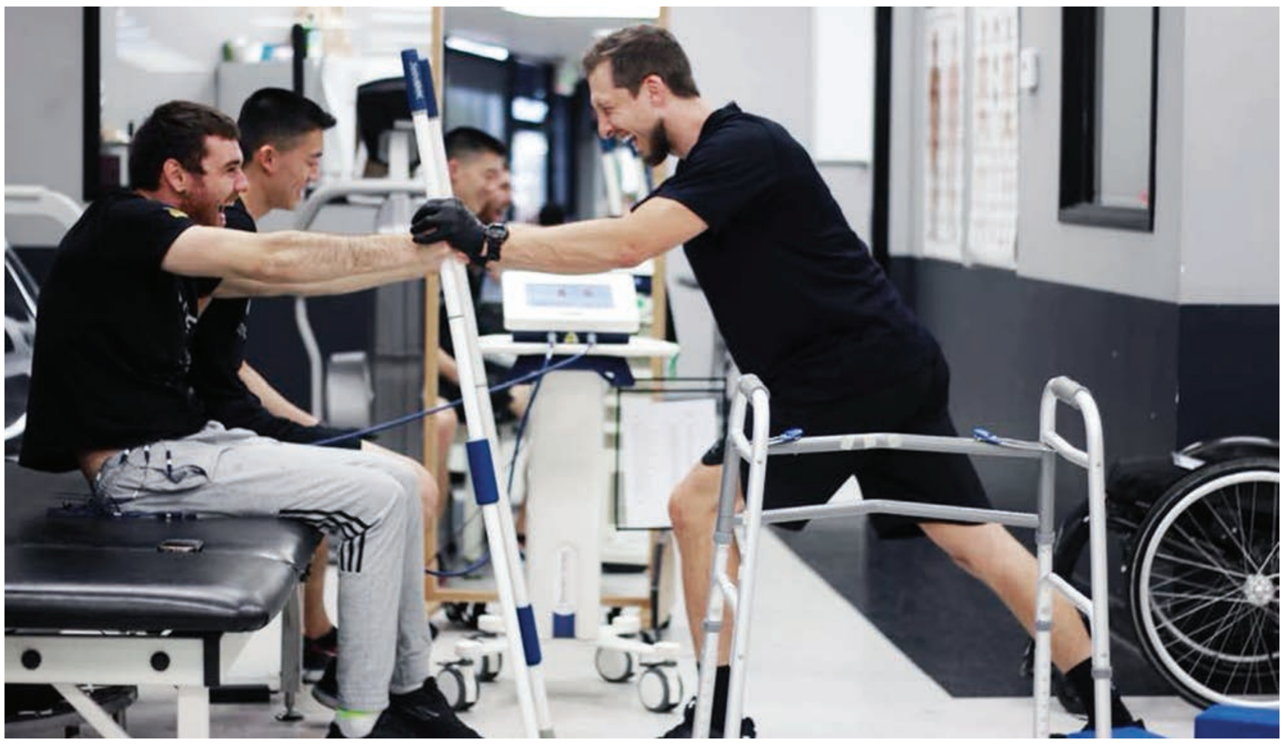
Побратими швидко надали Руслану першу допомогу й організували евакуацію у лікарню в Ізюмі. Звідти десантника гвинтокрилом доправили до ВМКЦ Північного регіону, що в Харкові. Кілька складних операцій та три дні у комі... Поранення виявилося вкрай важким. Снайперська куля роздробила праву лопатку, пошкодила легеню й хребет бійця. Діагноз лікарів був невтішним: паралізований нижче грудної клітки. Медики пророкували, що десантник назавжди залишиться прикутим до ліжка. Примарними були навіть шанси на те, що він зможе сидіти.

Руслан Яриш став одним з одинадцятьох українських бійців з діагнозом параліч, яким американські благодійники оплатили реабілітацію у спеціалізованому центрі Next Step. Середня вартість за півроку реабілітації одного пацієнта сягає 18 000 доларів

Пізніше хлопця переправили у Національний військово-медичний клінічний центр «ГВКГ». Іще 13 днів він відлежав у реанімації. Згодом, у столичному шпиталі, у залі хірургічного корпусу, сталася надзвичайно важлива у житті Руслана подія... він одружився. Кохана дівчина приїхала до нього, тільки-но почувши про поранення. Хлопець умовляв залишити його, та Олена не піддалася, натомість запропонувала одружитися. З того часу подружжя разом бореться за здоров'я і майбутнє повноцінне життя чоловіка.

Реабілітація бійця триває й сьогодні. За якийсь час вдалося зібрати чималу суму, щоб відправити героя на огляд до ізраїльського нейрохірурга. Та попри всі сподівання, той поставив хрест на десантникові. Не дала суттєвих результатів і коштовна реабілітація в одному з приватних українських центрів. Хоч місцеві лікарі й обіцяли диво, та його не сталося.

Попри це Руслан не втратив оптимізму, а лише з більшим завзяттям продовжив працювати над собою. Він навчився сидіти, а згодом навіть зробив перші кроки, щоправда, в ортезах. Зараз хлопець веде активний спосіб життя, а минулого року навіть взяв участь у спортивному змаганні серед бійців АТО «Сила Нації».

Американські реабілітологи не дають порожніх обіцянок, вони активно працюють зі своїми пацієнтами, щоб досягти максимальних результатів

— Руки можуть опускатися, але тільки за сокирою, — жартує десантник. — Стати на ноги — це моя заповітна мрія. Звичайно, я добре розумію, що на це може знадобитися не один рік, але вірю в себе й готовий працювати.

Нещодавно за підтримки небайдужих людей Руслан полетів у Сполучені Штати на реабілітацію. Усі витрати взяв на себе американський благодійний фонд Revived Soldiers Ukraine, який від самого початку війни на Сході України надає суттєву допомогу в лікуванні поранених українських воїнів.

— Першого пораненого ми привезли в Америку в серпні 2014 року. З того часу допомогли вже 28 українським військовим, — говорить українська емігрантка, голова благодійного фонду Ірина Ващук. — Ми намагаємося домовлятися з місцевими лікарями про безкоштовні операції, а також допомагаємо пораненим солдатам з оплатою медичних послуг в Україні та Європі.

Руслан Яриш став одним з одинадцятьох українських бійців з діагнозом параліч, яким американські благодійники оплатили реабілітацію у спеціалізованому центрі Next Step. Середня вартість за піврок реабілітації одного пацієнта сягає 18 000 доларів.

У центрі Руслан перебуває більше місяця. Він стверджує, що навіть за такий короткий термін відчув перші позитивні зміни.

— Місцеві реабілітологи не дають порожніх обіцянок, вони активно працюють зі своїми пацієнтами, щоб досягти максимальних результатів. Під час занять на велотренажері до мого тіла прикріплюють понад два десятки різних датчиків. Це дає змогу відслідковувати активність моїх м'язів у процесі тренування, — говорить Руслан. — Щодня по кілька годин за підтримки тренерів я виконую спеціальні вправи, які допомагають мені повернути контроль над власним тілом. Уже є перші результати. Поступово нарощується м'язова маса. Я почав відчувати, як у мене напружуються м'язи преса.

Попереду в Руслана ще кілька місяців активних тренувань в американському центрі. Натхненний першими успіхами, він дуже сподівається, що повернеться додому до дружини та донечки на своїх двох. Ветеран мріє, що колись у нас з'явиться бодай один повноцінний реабілітаційний центр, обладнаний належним чином, адже в Україні чимало військовослужбовців із пошкодженнями хребта мріють про нове життя.

А поки засновники благодійного фонду Revived Soldiers Ukraine уже сьогодні працюють над відкриттям спеціалізованого центру для паралізованих в Україні.

— На нашу думку, проект Next Step Ukraine необхідний для того, щоб травмовані українські військовослужбовці мали змогу проходити якісну реабілітацію вдома, в Україні. Це дуже важливо, бо, щоб досягти значних результатів при такій реабілітації, потрібно 3–4 роки активних і головне — систематичних занять. Але, на жаль, у центри Сполучених Штатів ми можемо відправляти українських військових лише на 6–12 місяців, — зазначає Ірина Ващук. — За найскромнішими підрахунками, приблизна вартість проекту становить 300 000 доларів. Так що зараз ми збираємо кошти на придбання хоча б половини таких тренажерів, як в американських центрах.

Владислав ДЕМ'ЯНЕНКО

Маса спорядженого модуля — 115 кг
Озброєння — кулемет ПКТ (калібр 7,62 мм)
Боєкомплект — 1000 патронів
Час активної роботи в автономному режимі — 8 годин
Точність — похибка 10 сантиметрів на дистанції 500 метрів

Дистанційно керований модуль «Шабля»

«ШАБЛЯ» ВРАЖАЄ ЦІЛІ З ПОХИБКОЮ НЕ БІЛЬШЕ НІЖ 10 САНТИМЕТРІВ НА КОЖНІ 500 МЕТРІВ ДАЛЬНОСТІ

Дистанційно керований модуль «Шабля», виготовлений інженерами Robotic Defense Solutions, застосовується на передовій з 2014 року. За словами фахівців, модуль допомагає виконати низку тактичних завдань на полі бою без загрози для особового складу

— Ідея щодо створення автоматизованих турелей у нас виникла ще 2014 року, — розповідає волонтер та інженер-розробник «Шаблі» Євген Третяк. — Ставили за мету вберегти життя українського воїна, замінивши його на небезпечній ділянці фронту «залізякою». У «Шаблі» реалізована можливість дистанційного керування. Завдяки йому оператор з відстані до півкілометра від турелі може спостерігати за противником, прицілюватися та знищувати його за допомогою спеціального пульта й монітора.

Як озброєння в модулі використовують кулемет ПКТ 7,62 мм з боєкомплектом на 1000 набоїв із прицільною дальністю стрільби по наземних та повітряних цілях до 1000 м та темпом у 700–800 пострілів за хвилину. Турель демонструє хороші показники в точності. Вона здатна вражати цілі з похибкою не більше ніж 10 сантиметрів на кожні 500 метрів дальності.

Автономність платформи забезпечується вбудованим акумулятором, якого вистачає на 8 годин активної роботи. Він змінний, у комплекті їх два. Є також можливість під'єднати турель до джерела безперебійного живлення. «Очима» «Шаблі» слугують дві високоякісні камери з оптичним зумом. Окрім того, інтегрована рейка Пікатінні дозволяє додатково встановити тепловізор та під'єднати його до загальної системи керування.

За словами Євгена Третяка, модулі постійно вдосконалюються, а тому нові покоління, порівняно з найпершими, кардинально відрізняються в усьому — від інженерних рішень до електроніки. Значно поліпшено їхні технічні можливості, вдалось оптимізувати також систему керування. Зменшено загальну вагу модуля, збільшено швидкість монтажу на позиції та заміни акумуляторів. Зараз волонтери працюють над можливістю встановлення на платформу великокаліберних кулеметів, автоматичних гранатометів тощо.

«Очима» «Шаблі» слугують дві високоякісні камери з оптичним зумом. Окрім того, інтегрована рейка Пікатінні дозволяє додатково встановити тепловізор та під'єднати його до загальної системи керування

Загалом за підтримки небайдужих людей волонтери Robotic Defense Solutions склали 12 дистанційно-керованих модулів. Вісім із них допомагали та продовжують допомагати нашим бійцям на найгарячіших ділянках фронту. Час від часу «Шаблі», які отримали «бойові травми», повертаються до майстерні та після ремонту знову відправляються на передову.

Відгуки від українських бійців щодо бойового модуля лаконічні: "Все добре, «Шабля» працює, ворог тремтить». Та найбільше волонтерам запам'яталися «відгуки» окупантів, якими ті ділилися в мережі Інтернет після зустрічі з «Шаблею» неподалік Авдіївки.

— Ворог думав, що виявив кулеметний розрахунок, і почав «крити» його з мінометів та АГСів. Та українські «кулеметники» вперто ігнорували всі потуги ворога, не звертаючи жодної уваги на обстріл, і продовжували відстрілюватися. У противника це викликало неабияке здивування. Їм знадобилося чимало часу, аби розгадати цю загадку, — розповідає Євген Третяк.

Владислав ДЕМ'ЯНЕНКО

РОЗСИПНА ПЛАСТИКОВА ПАТРОННА СТРІЧКА НЕ МАЄ АНАЛОГІВ У СВІТІ

Пластикова патронна стрічка для кулеметів Калашникова калібру 7,62 мм — розсипного типу. Вона легка та стійка до значних температурних коливань. На створення свого ноу-хау фахівці Харківського заводу засобів індивідуального захисту витратили два роки.

За словами розробників, ідея створити пластикову стрічку виникла ще 2015 року.

— У процесі пошуку оптимального рішення натрапили на цікавий факт з історії. Знайомий, що мав відношення до частин спецпризначення за часів СРСР, розповів, як їхній підрозділ отримав на тестування пластмасову патронну стрічку для кулемета Калашникова. Тоді проект провалився, і його скоріш за все заморозили. Але нас ця концепція дуже зацікавила, — розповідає один з ініціаторів проекту, заступник директора Харківського заводу засобів індивідуального захисту Максим Плєхов. — Попри великий спротив конструкторів «старої школи», котрі запевняли, що таке рішення неможливе і ніде у світі нічого схожого немає, вирішили спробувати. Звернулися до наших партнерів, що професійно займаються виготовленням фурнітури із різних типів високоякісного пластику та передали їм відповідні креслення. Звичайно ж, не повідомивши їх, що це «неможливо». За певний час отримали перший зразок.

Розробники зізнаються, що початковий варіант розсипної патронної стрічки був далеким від ідеалу, втім він вже демонстрував її життєздатність. Ще півтора року знадобилося для доопрацювання конструкції. Довелося серйозно попрацювати і над вибором оптимального складу матеріалу для виготовлення. Потрібно було забезпечити відповідну жорсткість і водночас гнучкість конструкції та надійну посадку патрона в ланці.

За словами Максима Плєхова, вимоги до надійності такої продукції дуже високі. Так, на мільйон пострілів при стрічковому живленні допускається лише одна осічка через дефект патронної стрічки. Аби перевірити надійність свого продукту, виробники провели низку випробувань у польових умовах на штатному озброєнні за участю військових.

— Усі тестування стрічки відбувались із використанням кулеметів з різним ступенем зношеності та за різних температур. Так, на одному з етапів випробувань ми перевіряли роботу стрічки за наднизьких температур. Для цього перед тестуванням всі ланки витримувались у спеціальному термосі при - 60°С, — говорить розробник.

Варто зазначити, що хоч виріб і позиціонується як одноразовий, під час випробувань одна й та ж стрічка після стрільб повторно споряджалася близько 10 разів і жодних проблем у її роботі не виникало.

Твердження розробників щодо надійності їхнього виробу підтвердив офіцер однієї з механізованих бригад, який брав безпосередню участь у випробуваннях.

— Підводила зброя, підводили патрони, а ось стрічка не підвела. Жодної затримки чи осічки через неї не було. Окремо хочу відзначити малу вагу, стійкість до екстремальних температур, корозії та малих механічних впливів, — коментує військовослужбовець.

До речі, щодо ваги. Одна ланка пластикової патронної стрічки втричі легша за металеву, що дає змогу зменшити навантаження на бійця. Контейнер «Хижака», який вміщує 550 набоїв, з пластиковою стрічкою став легшим на понад 2 кг.

Наразі підприємство очікує відповіді від Міністерства оборони України щодо проведення визначальних відомчих випробувань і запевняє, що готове негайно розпочати серійне виготовлення стрічки.

Владислав ДЕМ'ЯНЕНКО

МЕНШЕ ГАЗОВИХ ДОЛАРІВ — МЕНШЕ РЕСУРСІВ НА АГРЕСІЮ

НОВИЙ ГАЗОВИЙ КОРИДОР (ВІД АЗЕРБАЙДЖАНУ ДО ЄВРОПИ) ПОСЛАБЛЮЄ ПОЗИЦІЇ РОСІЇ ЯК ОДНОГО З ГОЛОВНИХ ПОСТАЧАЛЬНИКІВ ГАЗУ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СПОЖИВАЧАМ

Минулого тижня в Туреччині відкрили Трансанатолійський трубопровід TANAP, що є частиною «Південного потоку». Символічний вентиль відкручували президенти Туреччини, Азербайджану й України

TANAP є складовою частиною Південного газового коридору, який іде від Баку до Італії через території Грузії, Туреччини, Греції та Албанії. Минулого тижня розпочали постачання газу в Туреччину.

Проект Південного газового коридору передбачає транспортування 10 млрд кубометрів азербайджанського газу в Європу, ще 6 млрд — у Туреччину. У проект входять також уже функціональний Південно-кавказький трубопровід і новий Трансадріатичний (TAP) газопровід.

Запуск цього газового коридору є стратегічно важливим проектом для енергетичної безпеки ЄС, він знижує залежність європейських країн від Росії. Нині Євросоюз імпортує 360 млрд кубометрів, з яких близько 160 млрд припадають на російський газ.

Багато країн Європи схвально відгукуються про цей новий газовий коридор і виступають проти проекту «Північний потік-2», який, на їхню думку, збільшить залежність Європи від російського газу. Політика «Газпрому» полягає в тому, щоб запроваджувати для різних країн різні умови й ціни на свій товар. Таким чином росіяни сегментують європейський ринок газу. Їхнє завдання — політичний тиск на країни передусім Східної Європи, зокрема на Польщу, Болгарію, країни Балтії.

«Ми всі виграємо від такого моста між Каспійським регіоном і ринком ЄС. Наша довготермінова мета — створити загальноєвропейський енергетичний ринок, який ґрунтується на вільній торгівлі, конкуренції й диверсифікованих постачаннях, джерелах і маршрутах», — зазначив віце-президент Єврокомісії з енергетики Марош Шефчович.

Зі свого боку Президент України додав, що відтепер цілий регіон зможе мати потужнішу безпеку й ширші енергетичні перспективи. «Як чітко свідчить минуле десятиліття, енергетичними ресурсами РФ періодично зловживала. Вони стали в їхніх руках інструментом тиску на енергозалежні країни, щоб впливати на їхню внутрішню та зовнішню політику. Або карати їх, коли ці спроби не вдавалися», — сказав Петро Порошенко.

Як приклад — газопровід «Північний потік-2». Лідери багатьох європейських країн називають його насамперед геополітичним проектом. Реалізація цього нового газового коридору позбавить Україну чималих прибутків від транспортування російського газу, бо саме наш газогін нині забезпечує основний транзит блакитного палива з РФ на європейський ринок.

«ПІВНІЧНИЙ ПОТІК-2» Є ГІБРИДНОЮ ЗБРОЄЮ, НАЦІЛЕНОЮ ПРОТИ УКРАЇНИ ТА ЄС

Про загрози не лише для України, а й для країн Європи, які несе в собі «Північний потік-2», розповів Петро Порошенко на сторінках впливої німецької Frankfurter Allgemeine в матеріалі «Північний потік-2» годує монстра».

«Безвідмовний спосіб примирення тигра — це дозволити себе зжерти». Ці слова належать Конраду Аденауеру, чудовому візіонеру й батькові-засновнику нинішньої Німеччини. Протягом багатьох років вони були як застереження проти помилок, яких слід уникати за будь-яку ціну. Помилок історичного масштабу із жахливими наслідками.

Одна з таких трагічних історичних помилок на сьогодні — це «Північний потік-2». Абсолютно геополітичний проект Кремля, який не має нічого спільного з економічними й діловими інтересами та має на меті передусім знищення єдності Європи, а згодом її підкорення. Це завжди було ідеологією російської енергетичної політики. Зараз немає підстав вважати інакше, поки російську агресію проти України та Заходу не бу-

де фактично зупинено, а Кремль не почне поважати міжнародний закон і порядок.

Тільки-но «Північний потік-2» буде наповнено російським газом, що протікає за межами Східної Європи та України, Кремль не утримуватиметься від іще жорстокішого наступу на наші спільні цінності. Навіть гірше, це дасть Росії перевагу.

Яскраві дивіденди, що ґрунтуються на порожніх обіцянках Кремля, не є належними радниками для ведення справ із Росією. Не майте жодних ілюзій, Росія зображатиме будівництво «Північного потоку-2» як запрошення повернутися до ведення справ, ніби нічого не відбулося, — до довгоочікуваного фактору, який повністю змінить ситуацію для Кремля. Водночас багато хто в Європі та за її межами оспорюватиме таке запрошення й розглядатиме проект як поганий крок, який годує звіра. Не вірте в те, що «Газпром» має намір дотримуватися угод. Його надійність уже значно скомпрометовано. І останній приклад — те, що «Газпром» не визнав рішення Стокгольмського арбітражу на користь України. Важко бути надійним партнером, коли ви покликані бути енергетичним важелем Кремля в його геополітичних іграх.

Європа має вибір: виступати на користь того, хто хоче бути єдиним з нею, чи побудувати непотрібний трубопровід, який з'єднує Європу з тими, що відкрито зневажають її

Таким чином, інвестиції в «Північний потік 2» — це інвестиції в розпад Європи. Чи справді Європі такий потрібний іще один газопровід із Росією? Ухвалюючи рішення щодо цього проекту, Європа має вибір: виступати на користь того, хто хоче бути єдиним з нею, чи побудувати непотрібний трубопровід, який з'єднує Європу з тими, що відкрито зневажають її. Цікаво, що зробив би Аденауер?

Що тут додати? Усе зрозуміло. Росія у своєму стилі вперто в будь-який спосіб намагається добитися свого домінування у світі. Часто без дотримання певних правил або норм, які у світі апріорі є аксіомами».

ГАЗОВИЙ ПРОЕКТ РФ МОЖЕ ПОХОВАТИ САНКЦІЙНА ЗБРОЯ США

Нещодавно Швеція дала добро на будівництво двох ниток газопроводу «Північний потік-2» у своїй економічній зоні Балтійського моря. Раніше такі самі дозволи дали Німеччина й Фінляндія. Останнім у переліку обов'язкових дозволів залишається данський, але Копенгаген поки що не відповів Москві. І це не єдина проблема для Кремля в просуванні його проекту.

Російська ситуація видається безхмарною тільки в інтерпретації самих же росіян. По-перше, нині час грає проти Кремля, бо будівництво «Північного потоку-2» вибилося з графіка. А дія нинішнього контракту закінчується 2019 року, і тоді «Газпром» буде змушений перепідписувати новий контракт з Україною.

По-друге, противники нового газового коридору дедалі гучніше заявляють про свою позицію. А їх немало й в самій Європі.

Наприклад, Прем'єр-міністр Польщі наголосив, що проект газопроводу «Північний потік-2» становить загрозу енергетичній безпеці й солідарності Європи, бо є «гібридною зброєю», націленою проти ЄС і НАТО. За його словами, «Північний потік-1» дав змогу Росії накопичити кошти для розвитку армії, а згодом — для агресії проти Грузії та України.

А президент Франції Еммануель Макрон, виступаючи в Європарламенті, наголосив на тому, що «Північний потік-2» ставить під питання енергетичну незалежність Євросоюзу.

І нещодавно Канцлер Німеччини Ангела Меркель чи не вперше визнала, що цей газогін — то не лише про економіку, а й про політику. Пані Меркель запевнила, що Україна не має постраждати через будівництво «Північного потоку-2». За її словами, про це вона розмовляла з Володимиром Путіним. «Не може такого бути, що через «Північний потік-2» Україна практично не матиме жодного значення як транзитна країна природного газу», — переповіла Ангела Меркель зміст розмови з російським лідером. Однак чого варті обіцянки нинішнього господаря Кремля, ми знаємо. З другого боку, ніхто з європейських лідерів не каже, спираючись на цифри та механізми, про те, яким чином Україна може не постраждати, як компенсувати щорічні надходження від транзиту газу через нашу державу в розмірі 3 млрд доларів у разі їх утрати.

«Вам зрозуміло, для чого його будують? Не для того, щоб економічними факторами провести диверсифікацію. А для того, щоб Україну залишити без грошей на фінансування нашої оборони», — сказав Петро Порошенко.

Президент зазначив, що іншим фактором, який потрібно брати до уваги, є фактор безпеки. «Чому Путін вагається перед тим, як атакувати нашу державу? Тому що, якщо внаслідок агресії буде зупинено газотранспортну мережу, то Путін перестане отримувати від Європи сплату за газ, який транзитом перекачується через територію України», — зауважив Президент, додавши, що ця сума тільки минулого року дорівнювала 30 млрд доларів.

Глава держави повідомив, що нині українська сторона працює над створенням у Євросоюзі групи, яка має зупинити будівництво «Північного потоку-2». Також Україна запрошує німецьку сторону та інших міжнародних партнерів до участі в міжнародному консорціумі з управління газотранспортною системою України.

На думку експертів, вирішальне слово в долі «Північного потоку-2» буде за США. Сподіваюся, Вашингтон використає свою санкційну зброю проти європейських компаній-підрядників «Газпрому», що виконують замовлення для реалізації нового газового коридору. «Ми чітко дали зрозуміти, що компанії, які працюють у російському секторі енергетичних експортних трубопроводів, беруть участь у бізнес-сфері, яка несе ризик санкцій», — сказала прес-секретар Держдепартаменту. А проти санкцій США навряд чи хто піде.

Анатолій КРАВЕЦЬ

ДУМКА ЕКСПЕРТА

Михайло Гонча, український нафтогазовий експерт, президент центру глобалістики «Стратегія XXI»:

— Якщо, зрештою, американці застосують санкції проти компаній-підрядників, то «Газпром» не зможе реалізувати цей проект. За оцінками російських експертів, «Північний потік-2» на 90% — зарубіжні технології, обладнання, матеріали. Росіяни без цього не здатні реалізувати проект. Тому в Москві поки що ніхто шампанське не відкорковує.

ПІСЛЯ ЗАГИБЕЛІ БАТЬКА, УЧАСНИКА АТО, НАСТУНЯ ПІВРОКУ НІ З КИМ НЕ СПІЛКУВАЛАСЬ

НА ВІННИЧЧИНІ РЕАЛІЗУЄТЬСЯ ПРОЕКТ ІЗ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВДІВ РАЗОМ ІЗ ДІТЬМИ ТА БАТЬКІВ ЗАГИБЛИХ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

Настя Дружко разом з мамою під час відпочинку в клінічному санаторії «Авангард»

— Мені тут дуже сподобалось, я спочатку знайшла подружку, а потім друга, — каже мале дівча, яке ні хвилинки не всидить на місці.

Це шестирічна Настя, її батько Роман загинув під Дебальцевим. Дівчинка розповідає далі:

— Ми разом із друзями бігали наввипередки, грали в хованки. Я ходила лікувати спинку, пила кисневий коктейль, плавала в басейні, приймала лікувальні ванни, сиділа в сольовій кімнаті. Найбільше сподобалась ароматерапія, я дуже люблю запах лимона. А ще на обід тут дуже смачні котлети.

До розмови долучається Марта Дружко, мама Насті:

— Ми вже збираємося додому, пробули весь термін, а це два тижні. Тут гарна природа, корисні лікувальні процедури, уважне ставлення персоналу. Для Насті це надзвичайно позитивна поїздка. Після загибелі батька вона півроку взагалі ні з ким не хотіла спілкуватися. Практично закрилася від світу. А тут за два тижні знайшла нових друзів, отримала позитивні емоції.

Цього року дружини разом із дітьми й батьки загиблих учасників АТО з Вінницької області вже вдруге лікуються в клінічному санаторії «Авангард» у Немирові. Санаторій розташувався в колишньому маєтку княгині Марії Щербатової. Палац, побудований на початку минулого століття, мальовничі озера, професійний персонал санаторію, широкий спектр лікувальних процедур — усе створює затишну домашню атмосферу, дає змогу пройти лікування й дістати психологічну допомогу.

> *Цього року 35 дружин разом із дітьми та батьків загиблих учасників бойових дій із Вінниччини отримали змогу безкоштовно оздоровитися й відпочити*

— Ось бачите жінку, яка щойно вийшла від мене. Її син загинув узимку 2015-го, — розповідає лікар-психотерапевт закладу Галина Бондаренко. — Відтоді вона зафіксувала цей стресовий стан і весь час проживає цю ситуацію. На цьому ґрунті в неї виникла холодова алергія. З нею тепер потрібно весь час працювати, щоб умотивувати її до подальшого життя. А просто медикаментозне лікування алергії без психотерапевтичної підтримки нічого не дасть. Працюватиму з нею за методикою травмофокуса. Будь-яка психотравматична ситуація "записується" на тілі людини, душевний біль перетворюється на хронічний фізичний біль. Це може бути алергія, біль у суглобах тощо. Моє завдання — знайти причину цього болю й навчити людину регулювати свій стан. Поєднання аутогенного тренування, гіпносугестії, дихальної гімнастики з масажем, водними та фізіотерапевтичними процедурами, магнітотерапією, лікувальною фізкультурою дає чудовий результат.

У своїй роботі Галина Миколаївна намагається допомогти дружинам і батькам загиблих знайти нову мотивацію до життя. Але тут до кожного пацієнта потрібен індивідуальний підхід.

— Наприклад, минулого року в нас була мама загиблого вже доволі похилого віку, — пригадує лікарка. — Ми спрямували її до церкви, вона сприйняла ідею, що є життя після смерті й настане час, коли вона зустрінеться із сином. Тепер жінка молиться за покійного й вірить, що цим допомагає йому.

Олена Олександрівна зі Жмеринки, мама загиблого 2014 року в Маріуполі офіцера-прикордонника: «Ця поїздка мені дала змогу поспілкуватися з людьми, які пережили таку саму трагедію, як і я. Це додало душевної рівноваги. Також вдячна за нагоду пройти лікування, задоволена уважним ставленням персоналу. Я пройшла всі рекомендовані процедури. Чесно кажучи, я вперше в житті приїхала в санаторій. Тільки дуже шкода, що немає моєї дитини (на очах у жінки з'являються сльози), але треба жити далі заради внука, хочу ще встигнути допомогти поставити його на ноги».

Оксана УРЕТІЙ

— Минулого року ми запустили пробний проект з оздоровлення вдів разом із дітьми молодшого шкільного віку загиблих учасників АТО, — розповідає директор Департаменту соціальної та молодіжної політики Вінницької облдержадміністрації Наталія Заболотна. — За чинним законодавством, діти учасників бойових дій та загиблих від семи до вісімнадцяти років мають право на безоплатне санаторно-курортне лікування. Тобто дитина має це право, але на практиці виходить, що більшість мам, які вже втратили чоловіка й пережили страшну психологічну травму, бояться кудись відпустити дитину саму. Торік обласна влада ухвалила рішення й надала кошти на лікування та відпочинок у санаторії «Авангард» для вдів і дітей дошкільного й молодшого шкільного віку. Уже під час вирішення організаційних питань ми вийшли ще на одну категорію, яка дуже потребує уваги й доволі часто випадає з поля зору чиновників, — це батьки загиблих. Але ж насправді в родинах, де є внуки, вони вчаться жити далі. А от ті батьки, у яких загинули ще зовсім молоді хлопці й нікого не залишилося, зазнали страшної травми. З ними практично ніхто не працює для психологічної реабілітації. Тож ми включили в програму ще й батьків загиблих учасників бойових дій. Кошти надали на два заїзди по 14 днів. Цього року 35 дружин разом із дітьми та батьків загиблих учасників бойових дій із Вінниччини отримали змогу безкоштовно оздоровитися й відпочити.

Наталія Заболотна

ДІТИ ЗІ СХОДУ УКРАЇНИ ОЗДОРОВЛЮВАТИМУТЬСЯ В «ПОДІЛЬСЬКОМУ АРТЕКУ»

У дитячому таборі «Подільський Артек», що в Ладижині Вінницької області

Днями дитячий табір «Подільський Артек», що в Ладижині Вінницької області, прийняв на відпочинок 64 дитини зі Сходу України. Організували переїзд і перебування дітей у закладі волонтери "Всеукраїнського об'єднання учасників бойових дій та волонтерів АТО». Щоб зібрати кошти на відпочинок дітей із прифронтової зони, на початку червня вони організували благодійний забіг «Чужих дітей не буває». В акції взяли участь понад 1000 військових та представників силових структур і відомств, які внесли благодійні пожертви, що становлять 284 тис. грн. Усі кошти переказано на рахунок табору, який 10 червня вже прийняв першу групу дітей. Нині укомплектовано всі загони.

Зміна триватиме 24 дні, для дітей організували п'ятиразове харчування, місцеві фермери постачатимуть у табір сезонну продукцію: фрукти й овочі. Крім того, заплановано екскурсії пам'ятками та музеями Вінниччини, відвідання дендропарку «Софіївка», що в Умані.

— Зважаючи на те, що влітку діти не вчаться в школі й проводять багато часу на вулиці, залишатися їм у прифронтовій зоні небезпечно, — розповіла одна із супроводжувальних, а в таборі — вихователька Світлана Булкат. — Тому ми звернулися до волонтерів із проханням оздоровити наших дітей. Відгукнулися вінничани, які організували і перевезення, і поселення, і змістовне проведення часу на території «Подільського Артеку». Нас добре зустріли. Одразу дітей оглянули лікарі, деяким із них уже призначили лікування. Харчування тут — на «відмінно».

Ярослава ЗОРІНА

«МРІЄТЕ ПРО ВЛАСНУ СПРАВУ? ТОДІ ДОЛУЧАЙТЕСЬ ДО ШКОЛИ ЛІДЕРСТВА»

ТУТ УМОТИВОВАНИХ ВЕТЕРАНІВ НАВЧАЮТЬ ФОРМУВАТИ БІЗНЕС-ІДЕЇ ТА ОПТИМІЗОВУВАТИ ПІДПРИЄМСТВА, ЩО ВЖЕ ПРАЦЮЮТЬ

«Уявіть, що ви побачили гарну дівчину. Вона вам сподобалася, ви вже навіть намалювали подумки картину про ваше майбутнє і трьох спільних дітей. Вашим першим бажанням було підійти й познайомитись. Але майже відразу в голові виникла інша думка: «Та я ж лошара. Подивіться на цю красуню і на мене — тюхтія. Я підійду до неї, а вона скаже: лошаро, що ти тут робиш». Й одразу виникає рішення: «Мені це не потрібно». Тобто на передній план у вас виходить інше бажання — не відчувати біль. І ви йдете. Таким чином бажання познайомитись, яке було реальним, відійшло на другий план. Тому що бажання запобігти болю через кепкування, критику та інші незручні моменти перемогло. Воно виявилося більш потужним у цю секунду під час вибору», — на такому простому та доступному прикладі один із тренерів Школи лідерства для учасників бойових дій Сергій Новіков вчить її учасників працювати зі своїми бажаннями. Окрім цього, на заняттях розповідають, як ветерану адаптуватись до мирного життя, як долати стрес, звідки черпати мотивацію, як зі 100 ідей обрати одну і знайти гроші на її реалізацію, допомагають розробити ефективний бізнес-план та ще багато цікавого

Антоніна Бондаренко проводить тренінг для учасників Школи лідерства

Цю школу започатковано 2016 року громадською організацією «Центр розвитку лідерства» як освітньо-комунікаційну платформу для учасників бойових дій, що складається з серії освітніх програм (очного та дистанційного форматів). Першим містом, де запрацювала школа лідерства для учасників АТО, став Львів, адже з цього міста надійшло найбільше заявок на участь. Потім були Київ, Дніпро, Кривий Ріг. Зараз заняття проводяться в Білій Церкві.

— Коли мене запитують, чому я стільки часу витрачаю на Школу лідерства, — розповідає керівник проекту, бізнес-тренер з формування бренда, адвокації та зв'язків з громадськістю Антоніна Бондаренко, — завжди наголошую: більшість чоловіків, які повертаються з району бойових дій, чітко знають, чого вони бажають у цьому житті. Вони мають конкретні цілі, вміють діяти нестандартно і швидко приймати рішення. Саме таким мотивованим ветеранам наша школа допомагає розкривати свій потенціал, сформувати бізнес-ідею або оновити вже наявний бізнес. До нас приходять хлопці різного рівня. Наприклад, у Білій Церкві зараз займаються власники діючих бізнесів, які прагнуть оптимізувати свій бізнес та розширити можливості. Є й такі, що раніше працювали найманими працівниками, але тепер хочуть відкрити своє підприємництво. Тобто ті, хто вже досяг певних висот, діляться своїм досвідом та можуть стати прикладом для тих, хто ще, можливо, не визначився, чого він хоче, або для тих, кому важко адаптуватися до мирного життя.

Кандидати на навчання відбираються за мотиваційною анкетою, в якій є запитання про плани на найближчі один та п'ять років. Адже для організаторів школи важливо, щоб були конкретні результати. Тренерами є юристи, психологи, консультанти з приватного сектору, фахівці з держуправління. Заняття проводяться по суботах і неділях, загальна тривалість навчальної програми — 2,5 місяця. Програму розподілено на 9 модулів, зокрема «StartUp. Бізнес. Управління», «Публічне адміністрування», «Комунікаційне лідерство», «Школа адвокацій». Школа наразі безкоштовна, оскільки підтримується Посольством США в Україні. Найближчі заняття починаються 13–15 липня у м. Луцьк та Волинській обл., далі м. Київ і Київська обл. (вересень 2018 р). Анкету для охочих стати слухачем школи можна знайти на сайті www.leadershipato.com.ua.

Сергій Вербіцький, м. Київ. Був мобілізований 2015 року, служив у 24-й окремій механізованій бригаді. До війни працював інженером-будівельником, після демобілізації звільнився з попереднього місця роботи.

— Після перебування на війні почав інакше дивитися на життя. А коли розмірковував, що ж робити далі, побачив у телепрограмі Леоніда Остальцева й Володимира Шевченка, які представляли свої проекти Pizza Veterano і Veterano Coffee. Порадився з рідними й вирішив кардинально змінити життя. Леонід та Володимир усе роз'яснили і показали, яким є приготування кави. Тож доволі швидко опанував нову професію. Отримую велике задоволення і від самої роботи, і від спілкування з людьми. Особливо це відчував після браку спілкування під час АТО.

До Школи лідерства Сергій прийшов уже з готовим бізнесом як власник Veterano Coffee. Тож, окрім самого навчання, він ще й отримав можливість ділитися із побратимами досвідом і знаннями.

— Заняття в школі передбачають опанування кількох модулів. Це й основи самоорганізації, психології, командоутворення, бізнес-планування тощо. Тобто вчили все, що необхідне для створення власного бізнесу. Нам ставили завдання, а ми їх виконували. Дізнався багато нового, цікавого, а головне — познайомився з новими чудовими людьми. Також я розповідав хлопцям, як створювати і розвивати власний бізнес. Хочу сказати, що школа під проводом Антоніни Бондаренко — це щось! Вона молодчинка, що терпить ветеранів і дає нам раду.

Валерій Липинський, м. Київ. Родом з Луганщини. На фронт пішов добровольцем у травні 2014 року, служив у батальйоні «Айдар», молодший сержант. Був двічі контужений, зазнав черепно-мозкової травми та осколкового поранення в шию. Після повернення з війни отримав від держави компенсацію за інвалідність.

— Після демобілізації були проблеми із працевлаштуванням, депресія і прагнення усамітнитися. Проте за деякий час зрозумів: нам, фронтовикам, ніхто нічим не зобов'язаний. Потрібно самим влаштовуватися в житті. Своїм прикладом хочу показати іншим ветеранам АТО: кожен сам коваль свого щастя. Багато ветеранів отримують компенсації від держави. Ці гроші найкраще вкласти у відкриття своєї справи. Я, наприклад, змалку мріяв про власний ресторан. Звісно, на нову справу отриманих від держави грошей не вистачило, але на обладнану всім необхідним кав'ярню на колесах їх було цілком достатньо.

Так Валерій став співзасновником проекту Veterano Coffee та власником кав'ярні на Березняках. Кав'ярня на колесах Валерія Липинського стала першою, що має цей логотип.

Про Школу лідерства Валерій дізнався від свого кума Сергія Вербіцького.

— Школа лідерства допомогла мені знайти дуже корисні та приємні знайомства, дала поштовх до самоаналізу й самовдосконалення. Зараз я є в ній куратором, намагаюся допомогти іншим ветеранам. Маю плани відкрити власний ресторан, але який саме — поки що таємниця. І я дуже вдячний пані Антоніні за чудову ідею з організацією такої платформи, яка допомагає ветеранам знайти себе. Вона дуже класна і крута.

Олександр Овчаренко, м. Кривий Ріг. Мобілізований. Служив розвідником у 8-му полку спеціального призначення. До мобілізації працював менеджером в управлінні гірничо-збагачувального комбінату. Після демобілізації повернувся до тієї ж роботи. Але було бажання щось змінити.

— Адаптуватися після війни, мабуть, буду решту життя... Для себе вирішив, що головне — не сидіти без діла, ставити цілі й досягати їх, постійно вчитися. Я, до речі, після демобілізації встиг здобути другу вищу освіту. А найголовніше — це жорстко боротися зі своєю лінню, бо навіть не так психологічні травми спонукають до падіння, як звичайна лінь...

Про Школу лідерства Олександр довідався із Facebook та вирішив спробувати. Заповнив анкету — і не пошкодував!

— Тим, хто хоче прийти в Школу лідерства і просто послухати, раджу не гаяти ані свій час, ані час тренерів. Кожному ветерану бажано чітко розуміти, чого він хоче досягти й навіщо йому ці тренінги, він вже має бути добре вмотивований. Заняття проводять висококопрофесійні тренери, які мають свій бізнес та вміють заробляти гроші. Тому знання, які дають у школі, дуже корисні. Особисто я до Школи лідерства лежав на дивані та мріяв. Під час і після навчання я почав працювати над своєю мрією, чітко визначив для себе цілі й заходився їх реалізовувати.

Я подолав свою сором'язливість, став більш комунікабельним, отримав корисні знання з основ ведення бізнесу. Наочно побачив результати роботи побратимів, чим підвищив і власну мотивацію.

Назар Голько, м. Львів. Був мобілізований до Збройних Сил 2015 року, служив у 72-й механізованій бригаді, старший лейтенант. Після демобілізації повернувся на старе місце роботи в будівельній компанії. До того, як потрапити в район проведення бойових дій, уже намагався втілити в життя ідею щодо створення власної кролячої ферми.

— Знаєте, після демобілізації був у такому стані, навіть не знаю, як його описати, але зовсім не було бажання розвивати цю ферму. Працював на старій роботі. Десь за півроку зателефонували з Львівського центру надання послуг учасникам бойових дій і запропонували долучитися до занять у Школі лідерства, та й дружина наполягала звернутись туди. Після цього в мені відкрилося друге дихання, з'явилось усвідомлення, що хочу розвиватися, хочу допомагати своїм батькам, бо вони вже пенсіонери, тож їм важко знайти роботу в такому віці. Навчання тривало вісім днів і було досить цікавим. Основне, що я там почерпнув: потрібно спілкуватися з іншими — і тоді стає комфортніше жити. Але найбільше мене мотивував приклад львів'янина Миколи Стецьківа, який після повернення з АТО зареєстрував фермерське господарство «Файна Бері» та вирощує полуницю, а 2017-го увійшов до ТОП-100 найвпливовіших мешканців Львівщини. Він співпрацює зі школою, розповідаючи про власний шлях розвитку бізнесу. І я подумав, що ось він, напевно, був у гірших умовах, ніж я, але повернувшись, чогось досяг. А чому я не зможу?!

Оксана УРЕТІЙ

ПРО ЩО ВОЛІЮТЬ НЕ ЗГАДУВАТИ КОМУНІСТИЧНІ ПРОПАГАНДИСТИ

ЗА ПЕРШІ МІСЯЦІ БОЙОВИХ ДІЙ УЛІТКУ 1941 РОКУ В ПОЛОНІ ОПИНИЛОСЯ БІЛЬШЕ ЯК МІЛЬЙОН ВОЯКІВ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ

Щороку 22 червня українці схиляють голови перед пам'яттю жертв Другої світової війни: тоді Україна втратила, за різними оцінками, понад 10 мільйонів своїх синів і доньок. Жертвами гітлерівської навали стали й тисячі українців — вояків Червоної армії, які через бездарність командування та особисто верховного головнокомандувача Сталіна опинились у фашистській неволі.

Нагадаємо, що лише влітку 1941-го фашисти взяли в полон більше як мільйон червоноармійців. А загалом у роки війни така доля спіткала майже шість мільйонів бійців та офіцерів Червоної армії, яких радянська влада кинула напризволяще

Протягом десятиліть радянські ідеологи запевняли народ, що Червона армія, якщо їй доведеться колись воювати, то вона «воюватиме виключно на чужих територіях і малою кров'ю». Однак уже в червні 1941 року фашисти, вдершись у СРСР, спростували цю «доктрину»: їхнє просування вглиб країни було настільки стрімким, що «вождя народів» охопила паніка, і він у перші дні війни навіть не зміг звернутися до свого народу. За нього це зробив В'ячеслав Молотов.

13 вересня 1941 року начальник штабу Південно-Західного фронту генерал-майор Василь Тупиков повідомив Ставку про складне становище військ. Сталін одразу зателефонував командувачеві фронту генерал-полковнику Кирпоносу й перевірив цю інформацію. У відповідь почув: «Ситуація під контролем, і Київ ворогові ми не віддамо».

Чому Кирпонос не сказав усієї правди, знаючи, що він та його підлеглі перебувають в оточенні? На це запитання є лише дві відповіді. Перша: генерал перебував у полоні ілюзій, не уявляючи реального становища, у якому опинився ввірений йому фронт. Друга відповідь: розумів усю трагічність ситуації, але, боячись гніву Сталіна, вдався до окозамилювання. А ще генерали Кирпонос і Тупиков розуміли: якщо вони, рятуючи людей, відведуть війська, то їх звинуватять у зраді й розстріляють. Як розстріляли незадовго до цього командувача Західного фронту генерала Павлова.

Думки про полон вони теж відганяли: згідно з наказом № 270 від 16 серпня 1941 року, всіх полонених оголошували дезертирами з поля бою, а їхні сім'ї репресовували. Тому вони й залишилися зі своїми військами, таким чином прирікши і себе, й тисячі вояків на смерть: уже 16 вересня фашисти завершили цілковите оточення майже 900-тисячного угруповання, утворивши так званий київський котел. Вийти з нього пощастило лише кільком десяткам тисяч людей. Решта вояків загинула. А майже 670 тис. потрапили в полон. Перед цим, улітку, така сама доля спіткала 320 тис. бійців та командирів під Мінськом і приблизно стільки ж під Смоленськом. Отже, за кілька місяців бойових дій Червона армія втратила лише полоненими понад мільйон особового складу: таких прецедентів історія людства не знала.

Чому солдати й офіцери так масово потрапляли в полон? Однозначно на це запитання не відповісти, бо причин багато. Зокрема через стрімкість гітлерівського наступу, відсутність належної кількості техніки та озброєння.

— Серед них — як ті, що опинилися в полоні через бездарних командирів, дії котрих призвели до оточення цілих армій, так і ті, що добровільно здавалися в полон, тікаючи від сталінської тиранії, — розповідає голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович. — Проте вони потрапили в руки іншого не менш жорстокого тирана — Гітлера, який не мав їх не те що за військовополонених, а навіть просто за людей.

Фронтовики розповідають, що наші солдати, опинившись в оточенні й зумівши вирватися з нього, не були впевнені у цілковитій безпеці.

— На нас, так званих оточенців, дивилися дуже підозріливо, — згадує свою фронтову молодість Костянтин Жмачко. — Особливо офіцери СМЕРШу (структура, яка боролася з гітлерівськими шпигунами, засланими в Червону армію й тил. — Авт.). Кількох солдатів із моєї роти навіть розстріляли, вважаючи, що їх завербували фашисти. А вони, нещасні, навіть зблизька не бачили тих гітлерівців.

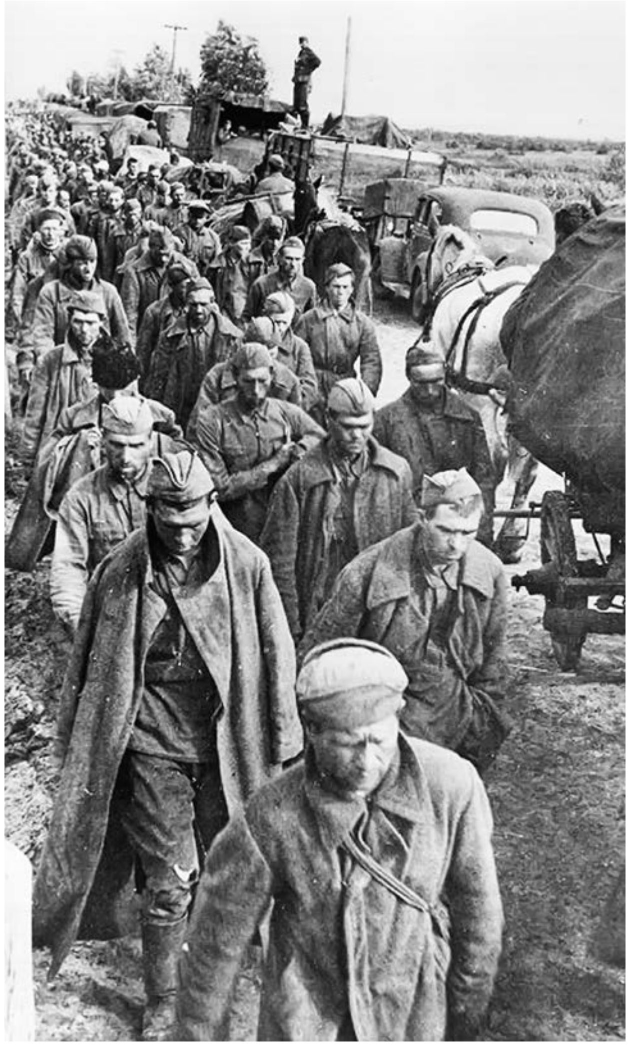
Дійсно, від 22 червня до 10 жовтня 1941 року за вироками військово-польових судів співробітники НКВС розстріляли 10 202 червоноармійця, звинувативши їх у боягузтві. Загалом протягом усієї війни трибунали засудили 994 тис. червоноармійців, з яких близько 160 тис. розстріляли. Тож у багатьох випадках солдати між поверненням у розташування своїх частин і полоном вибирали останнє, не знаючи, що їх там чекає.

За часів Сталіна військовополонених вважали ворогами народу та зрадниками. Після його смерті про них просто забули, викреслили із життя, наче цих людей ніколи й не було. І лише коли розпався СРСР, нам відкрилася вся правда про їхню трагічну долю

Військовополонені були приречені на жалюгідне існування: їх морили голодом і холодом, мордували, а за найменшу «провину» розстрілювали. Адже гітлерівці вважали слов'ян неповноцінними людьми.

А тим часом кількість бранців зростала в геометричній прогресії: у так званих котлах опинялися цілі армії й дивізії Червоної армії. Уже на початку жовтня 1941 року лише на теренах окупованої України функціонувало 10 концтаборів для червоноармійців і один для офіцерів, у яких перебувало 445 тис. осіб. До кінця листопада майже 34 тис. з них померло. Ще 25 тис. розстріляли, а 210 тис. відправили в табори у Францію та інші окуповані країни. Тож наприкінці 1941 року в таборах залишалося менше як 200 тис. людей. Але невдовзі кількість бранців почала стрімко зростати, оскільки збільшувалася кількість полонених під час наступу вермахту на Москву.

Більшість солдатів потрапила в полон не з власної волі, а через бездарність керівництва радянської держави. Бо це ж за наказом Сталіна знищили напередодні війни все вище командування Червоної армії, це він, не прислухався до повідомлень розвідників про підготовку Німеччини до війни з СРСР. Ще в 30-ті роки, виступаючи на зібранні вищого командирського складу РСЧА, він заявив, що «полонені можуть бути лише в буржуйських арміях».

Колона радянських військовополонених

Проте це вони, «кляті буржуї» 41 держави, ще 1929 року підписали Женевську конвенцію, яка зобов'язувала всі сторони, які воюють, не тільки зберігати військовополоненим життя, а й забезпечувати їх харчуванням, одягом та житлом. А ще ця конвенція забороняла використовувати їх на важких роботах і дозволяла карати лише в дисциплінарному порядку за спробу здійснити втечу. Радянський уряд не підписав цей документ. Як і не приєднався до Гаазької конвенції, яка регулювала правовий режим військовополонених у роки війни. Також не підтримував СРСР й ініціативи Міжнародного Червоного Хреста щодо надання гуманітарної допомоги радянським військовополоненим і щодо сприяння поштовому зв'язку з ними через нейтральні країни. Знаючи позицію радянського уряду, фашисти використовували її як зайвий аргумент у жорстокому поводженні з бранцями.

Крім того, що військовополонених свідомо морили голодом, їх іще масово вбивали. Масовими стратами займалися створені ще в березні 1941-го чотири спеціальні айнзацгрупи, до складу яких входило понад 560 оперативних команд. Кожна з них залишила свій кривавий слід в історії. Наприклад, айнзацгрупа «С», яка діяла в Україні, тільки до жовтня 1941 року знищила 76 тис. невільників. Концтабори, у яких тримали військовополонених, стали братськими могилами для сотень тисяч людей. Наприклад, через дарницький фільтраційний табір у 1941–1942 роках пройшло щонайменше 300 тис. осіб. Із них майже 200 тис. померло через голод, знущання або від куль охоронців.

Після закінчення Другої світової випробування для радянських військовополонених, яким пощастило вижити, не закінчилися. Їх масово відправляли у віддалені райони СРСР, де вони працювали на підприємствах вугільної та лісової промисловості. Ще до закінчення війни через спецтабори НКВС пройшло понад 350 тис. осіб.

За часів Сталіна військовополонених вважали ворогами народу та зрадниками. Після його смерті про них просто забули, викреслили із життя, наче цих людей ніколи й не було. І лише коли розпався СРСР, нам відкрилася вся правда про їхню трагічну долю.

Сергій ЗЯТЬЄВ

«НА ВІЙНІ НАЙБІЛЬШЕ СТАЛИ У ПРИГОДІ МОЇ ЗНАННЯ З МАТЕМАТИКИ»

101-РІЧНИЙ ВАСИЛЬ НОСОЛЮК РОЗПОВІДАЄ ПРО СЛУЖБУ В АРТИЛЕРІЙСЬКИХ ВІЙСЬКАХ ТА ХИТРІСТЬ У БОЮ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Старший лейтенант у відставці Василь Микитович Носолюк пішов на війну 1941-го, а повернувся з неї лише через сім років. Майже 10 років працював в Івано-Франківському педагогічному інституті викладачем фізики, а потім понад 44 роки — на кафедрі фізики Вінницького державного педагогічного університету. На пенсію вийшов у 92 роки. Кандидат наук, автор шести підручників із фізики. Оптимістичний, відкритий і з гарним почуттям гумору. Василь Микитович читає без окулярів, ходить у магазин зі своїм опікуном і скаржиться лише на біль, який залишився після чотирьох поранень під час Другої світової. Один із небагатьох учасників тієї війни, хто ще може поділитися своїми спогадами із нащадками, ветеран радо зустрівся з нашими кореспондентами

Старший лейтенант у відставці Василь Микитович Носолюк

— Василю Микитовичу, ви пішли на війну у 24 роки. Вас мобілізували?

— 1941 року після закінчення Київського педагогічного університету я викладав у Попільнянській школі (Житомирська область) математику. Коли фашисти наближалися до Києва, була оголошена мобілізація, і я та колеги-вчителі пішли на збірний пункт. Та відразу на фронт не потрапили, бо як освітяни ми зі зброєю справи не мали. От нас і відправили навчатися на Донбас. Там була хороша військова школа: я пройшов загальновійськову підготовку і отримав право бути командиром відділення. Після навчання нас залишили на Донбасі — тримати фронт, адже гітлерівці підступали все ближче. В моєму підпорядкуванні було з півтора десятка добре навчених бойових хлопців. Фашисти рвались до Сталінграда, а ми стояли на смерть. За ті бої багато бійців отримали ордени, і я також.

— Можете пригадати деталі?

— Це довга історія. Але ми ж можемо дозволити собі трішки спогадів (*посміхається*). Був 1942-й. Ми — ще не обстріляні, молоді, але впевнені у собі. І от наш підрозділ отримує завдання — тримати можливе місце прориву ворога на березі невеличкої річки, яку його техніка зможе легко подолати. Понад річкою — дорога, якою мали йти фашистські танки. В нашому розпорядженні — короткоствольна гармата калібру 100 мм. Зарядили і поставили на своєму боці річки. Розставили на постах стрільців. Через певний час у бінокль побачили здоровенну машину. Здалеку здавалося, ніби вантажний вагон. Я налаштував гармату. Зарядили й вистрілили. Щойно машина виїхала на берег, їй просто у двигун влучив 5-кілограмовий снаряд. Знищили 15 фашистів. За це я й отримав орден.

— В одному з таких боїв вас поранили?

— Так, хоч ми й зуміли знищити багато ворожої сили, але противник вперто рвався до Сталінграда. Тож нас засипали снарядами ще більше. Один із них впав неподалік, його осколком мені зачепило голову. Поранення було складним, але мені знадобилося лише чотири тижні, щоб повернутися на фронт. Лікувався на Уралі. Пригадую, лікарі тоді казали: «Хлопче, ти народився в сорочці. Не вистачило сантиметра, щоб знести тобі голову».

— Напевно, у шпиталі й задумалися про офіцерські погони?

— У шпиталі до мене завітав офіцер і запропонував після лікування поїхати на навчання. Можна сказати, що за мене вхопилися обома руками — вища освіта тоді була рідкістю серед бійців. За Урал якраз евакуювали з Одеси вище артилерійське командне училище, тож я погодився. Навчалися на установках великої потужності, де потрібно швидко робити розрахунки. Отже мої знання з математики стали у пригоді. За вкрай короткий час ми вивчили всі дані про артилерію великої потужності та її застосування. Навчання було дуже цікавим. Там і отримав звання лейтенанта. Після випуску потрапив з товаришами на фронт під Москву.

«Потужним авіаударом дерев'яні макети розтрощили. Ні будки не залишилося, ні одягу, ні старшини… Там і зосталися наші ордени»

— Ви показуєте свої нагороди, але серед них немає першого ордена, про який розповідаєте.

— Його я втратив невдовзі після того, як отримав. Ворожа авіація постійно полювала на наші артустановки, адже ми тримали лінію фронту на найнебезпечніших напрямках, де фашисти мали намір проривати оборону. Нам завжди вдавалося їх перехитрити. Тільки-но дізналися, що має бути авіаналіт, швидко поскидали зайві речі, які залишився охороняти старшина, відвели озброєння в тил і замаскували. Ми ледь встигли зібрати дерев'яні моделі наших гармат із колод, встановивши на те ж місце, як це було кілька годин тому під час прольоту ворожого розвідника. Вибухи численних авіабомб не залишили від тих дерев'яних гармат і сліду. Ні будки не залишилося, ні одягу, ні старшини… Так само пропали й наші ордени.

— Ваша відповідь не забарилася?

— Звичайно, ми дали їм перцю. Наші дівчатка літали і фотографували місцевість. Координати із позиціями ворога передавали нам. Ми, математики, робили розрахунки для стрільби. Ми могли стріляти на кілька десятків кілометрів, тож точність розрахунків мала бути високою. Головне — не зачепити своїх, що від ворога перебували іноді за якісь сотні метрів.

— Де зустріли перемогу?

— На кордоні Польщі з Німеччиною я отримав чергове поранення, тож перемогу зустрів у шпиталі.

— Але з війни ви повернулися лише через два роки після її закінчення. Що було причиною?

— Хоча війна і закінчилася, нас ніхто не збирався відпускати. Сталін планував поширити вплив на всю Європу, тому військо не розпускав, тримав як резерв. Лише коли зрозуміли, що західні союзники не поступляться своїми сферами впливу, була оголошена демобілізація. Після цього я нарешті зняв мундир. Закінчив війну помічником командира батареї у званні старшого лейтенанта.

— Повернулися працювати до школи?

— Ні. Вирушив до Івано-Франківська. Там був хороший педагогічний інститут, в якому я став заступником ректора і отримав кандидатський ступінь. Але після отриманих поранень голови, рук і ніг не зміг довго жити в гірській місцевості. Рани давали про себе знати. Не можна було нормально жити і працювати. Так співпало, що тоді мені якраз запропонували роботу в Вінниці, де і пропрацював понад 44 роки на кафедрі фізики державного педагогічного університету.

— Василю Микитовичу, що побажаєте нашим захисникам, які зараз боронять незалежність України?

— З власного досвіду можу сказати одне: для артилериста головне — вміти зберегти своє життя і правильно вирахувати координати стрільби. Бажаю нашим бійцям швидко маскуватися, вдало обладнувати хибні позиції та вправно нищити ворога! Тільки так можна здобути перемогу.

Ярослава ЗОРІНА, Оксана УРЕТІЙ

УКРАЇНКА, ЯКА П'ЯТЬ РОКІВ ПРАВИЛА МОСКОВЩИНОЮ, ВВЕЛА В ОБІГ КОПІЙКУ Й ЗАВЕРШИЛА БУДІВНИЦТВО КИТАЙ-ГОРОДА

Олена Глинська

Із сивої давнини до нас надійшло не так уже й багато імен українок, які змінювали хід історії, навіть руйнували кар'єру видатних чоловіків. Серед них — і княгиня Ольга, королева Франції Анна Ярославна, які випереджали свій час на багато десятиліть. І ми по праву можемо пишатися тими видатними українками, які виявили справжню витримку, неймовірну твердість у найважчі моменти свого життя та взяли реальну участь у зміцненні країни й поліпшенні життя народу

Неординарною історичною особистістю була й велика княгиня Олена Глинська, яку більшість знає як матір Івана Грозного. 1525 року московський цар Василь III вирішив розлучитися й насильно постригти в черниці свою дружину Соломонію. За канонами того часу подібний вчинок був нечуваною подією. Розірвати шлюб, освячений церквою, заслати дружину в монастир і наміритися одружитись вдруге при живій законній дружині міг лише божевільний. До того ж новою обраницею князя була українка Олена Глинська, піддана Великого Князівства Литовського — головного противника Москви. Дослідники й досі сперечаються, що було спочатку: розлучився, а потім зустрів Олену Глинську і закохався в неї чи, навпаки, побачив — закохався і надумав розлучитися…

Утім згадаймо портрети московських дівиць тієї доби із полотен відомих художників: широкогабаритні «протикіннотні» дівиці з волоссям, фарбованим цибулинням, та щоками, намащеними буряком… Аж раптом у Москві з'явилася висока, струнка, від природи вогненно-рудоволоса княжна з нордичним типом обличчя, холодну красу якого оживляв шалений блиск очей, яка вільно говорила не лише на «язикє» московитів, а й без толмачів (перекладачів) спілкувалася хоч із німцем, хоч із поляком і навіть уміла читати й писати давньою латиною. І все це у 18 років!..

Як свідчать дослідники літопису того часу, головною відмінністю українки була непокірлива, горда вдача, відмінна від рабської покірності «женщин бєлокамєнной». Пізніше це зауважив один із найвідоміших російських істориків Ніколай Карамзін. У своїй «Истории государства российского» він ризикнув (і отримав за це критику як «непатріот») наголосити на тому, що дівчина з українських степів була явно красивішою, розумнішою та більш незалежною, ніж московські дівиці, й, очевидно, тому цар у неї закохався.

Мало того, після першого ж знайомства з Оленою Глинською й сам 47-річний цар став «непатріотом»: утричі старший за дівчину правитель поголив традиційну для московитів бороду, закинув подалі свій азіатського покрою одяг і вбрався у замовлений у Польщі модний європейський кунтуш, щоправда, взувся-таки у яскраво-червоні із закрученими носаками сап'янові чоботи за останнім писком саме московської моди. Таким і прийшов свататись…

Олена погодилася на Василеві «руку й серце» із Московським царством на додачу. Про те, було це з її боку коханням чи шлюбом із розрахунку, історія мовчить, але факт залишається фактом: на Московію чекала епоха правління справжньої чужоземки. На вимогу нової правительки навіть московити називали її не Альоною, а Оленою.

Один із найвідоміших російських істориків Ніколай Карамзін у своїй «Истории государства российского» ризикнув (і отримав за це критику як «непатріот») наголосити на тому, що дівчина з українських степів була явно красивішою, розумнішою та більш незалежною, ніж московські дівиці, й, очевидно, тому цар у неї закохався

У серпні 1530 року вона народила царю Василю первістка, якого назвали Іваном, а в 1532-му — сина Юрія. Та вже 1533 року цар помер від зараження крові, заповівши перед смертю трон трирічному сину Івану під керівництвом ради опікунів. Удова ж мала залишатися обабіч влади, та несподівано для всіх вона зуміла влаштувати фактично переворот, у результаті якого стала першою від часів давньоруської княгині Ольги безроздільною жінкою-правителькою. Опікунська рада із семи регентів була розігнана і кинута до в'язниці.

Правила Московщиною княгиня з України майже п'ять років, але за цей час встигла досягнути миру не тільки зі своєю колишньою Батьківщиною — Великим Князівством Литовським (хоча спочатку довелось і повоювати), а й з Лівонією, Молдовою, Астраханським ханством, Казанню та Ногайською ордою. Завдяки миру, що настав, вона отримала час на відбудову після пожеж Володимира, Ярославля і Твері, на розбудову Кремля в столиці й на зведення потужних фортифікаційних стін навколо Китай-города в Москві. Головною ж подією стала грошова реформа 1535 року: з обігу було вилучено всі закордонні монети, а також ті, що друкували удільні князьки. Натомість ввели єдину грошову систему. Причому саме Олена Глинська запустила в обіг перші копійки, які отримали свою назву через те, що на них було зображено вершника зі списом (російським «копйом» у руках).

Пізніше Міхаїл Ломоносов назве Олену Глинську вмілою й мудрою правителькою. Протиріччя московитів у ставленні до великої княжни вдало описав Н. Карамзін: «Ніколи ще Росія не бачила свого керма державного в руках юної жінки та чужинки литовського ненависного роду… Хоча лестощі придворні славили чесноти великої княгині, її боголюбство, милість, справедливість, мужність серця, проникливість розуму і явну схожість з безсмертною дружиною Ігоря».

Княгиня Олена Глинська раптово померла 3 квітня 1538 року, коли їй було ледь за 30. Бояри раділи з того, а Москвою поповзли чутки, що то було отруєння. Поховали правительку з України дуже поспішно, а коли у XX столітті вчені досліджували її останки, у рудому волоссі княжни було знайдено солі ртуті…

Олександр ТЕРЕВЕРКО

ГРОШОВА РЕФОРМА ГЛИНСЬКОЇ

1535 року почалося небачене перетворення грошової системи, ініціатором якого стала Олена Глинська. Реформи були потрібні ще декілька десятиліть тому. За Івана III і Василя III Московське князівство приєднало до себе безліч нових суверенних територій (Новгородську республіку, Псков, Рязанське князівство). У кожному регіоні були свої гроші. Рублі відрізнялися номіналом, карбуванням, часткою дорогоцінних металів тощо. Поки удільні князі були незалежні, кожен з них мав свій монетний двір і визначав фінансову політику. Тепер усі ці землі потрапили під юрисдикцію Москви. Але різноманіття грошей призводило до ускладнення міжрегіональної торгівлі. Часто сторони угоди не могли розрахуватися між собою через невідповідність своїх монет. Цей хаос не міг залишитися без наслідків. По всій країні ловили

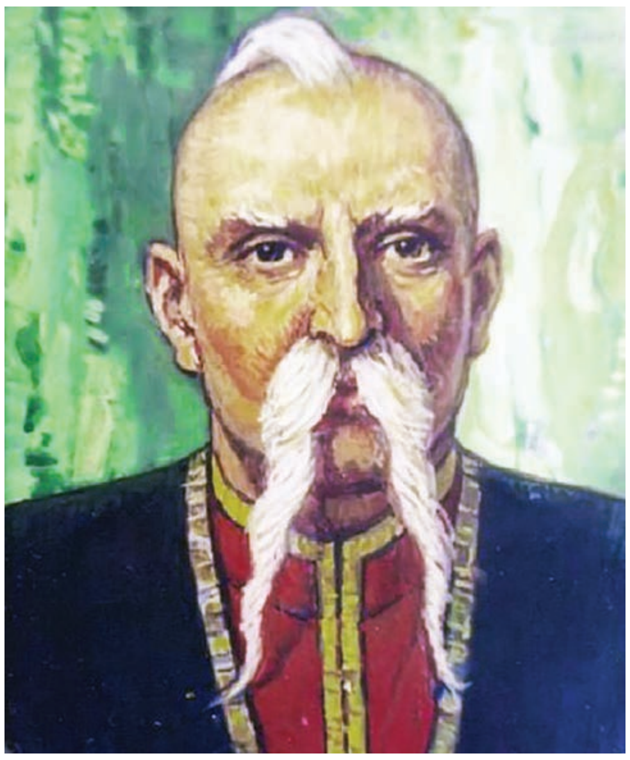

фальшивомонетників, які наповнювали ринок низькоякісними підробками. Існувало кілька методів їхньої роботи. Одним з найпоширеніших було обрізання монет. У 30-ті роки кількість низькоякісних грошей стала загрозливою. Не допомагали і страти злочинців.

Одним з найважливіших моментів внутрішньої політики Глинської стало проведення 1535 року грошової реформи, за якою ліквідовувалися права удільних князів на карбування власної монети і на всій території Московії була запроваджена єдина монетна система. В її основу було покладено срібний рубль, рівний 100 копійкам. Усі старі срібні монети було наказано перелити в нові, на яких був зображений князь на коні зі списом у руці. Ці гроші й стали називатися копійками. Реформа стала значним кроком до стабілізації та пожвавлення економіки.

Підготував Олександр ТЕРЕВЕРКО

ЗРАДЖЕНИЙ… ПОСМЕРТНО

Сидір Білий

За значний внесок у перемогу в російсько-турецькій війні 1768–1774 рр. Російська імперія «віддячила» козакам знищенням 1775 року Запорозької Січі. Так сталося й 1792 року, коли козакам на чолі з отаманом Головатим, що своєю кров'ю здобули Росії перемогу в черговій війні з Туреччиною, Катерина ІІ наполегливо «запропонувала» переселитися на Кубань

ПОЛІТИКА ІМПЕРАТРИЦІ КАТЕРИНИ ІІ СТОСОВНО УКРАЇНИ ВІДЗНАЧАЛАСЯ ВИТОНЧЕНИМ ЦИНІЗМОМ. ПРИСИПАЮЧИ ПИЛЬНІСТЬ ЗАПОРОЖЦІВ, ВИХВАЛЯЮЧИ ЇХ ЗА ЗВИТЯЖНІ ПОДВИГИ, КАРБУЮЧИ ДЛЯ НИХ СРІБНІ Й ЗОЛОТІ МЕДАЛІ, ВОНА ВОДНОЧАС ЗАВЖДИ ПРАГНУЛА ЗНИЩИТИ ЦЕЙ ОСЕРЕДОК ВІЛЬНОДУМСТВА ТА СВОБОДИ

Чи були зрадниками ті, хто зголосився знову служити Росії? Або вони послухалися своїх ватажків, які знову повірили обіцянкам Москви? Одним із цих ватажків був Сидір Білий — запорозький старшина, кошовий отаман Чорноморського козацького війська, командувач Чорноморської козацької флотилії, перший дворянський голова Херсонського повіту.

20 червня було рівно 230 років, як Білий помер від поранень, отриманих під час взяття на абордаж турецького корабля, — на чужій війні. До того ж через руйнування Москвою Запорозької Січі українські козаки також мали битися, окрім турецького флоту, ще й із задунайськими запорожцями, які входили до складу військ Османської імперії.

Існує легенда, що навесні 1776 року дорогою з Чернігова до Києва їхали два вершники. У невеличкому гайку обидва спішилися, перевірили пістолі й поставали один навпроти одного.

Очевидно, вони хотіли традиційно для запорожців покласти край життю. Звичай полягав у тому, що обидва ставали один навпроти одного, цілячись товаришу в серце, один із них читав молитву, а на слові «амінь» обидва натискали на спускові гачки пістолів і одночасно падали мертвими. Самогубство на Січі вважалося великим гріхом, але звичай дозволяв прийняти смерть від руки побратима.

Молодший запорожець почав читати «Отче наш», але раптом зупинився і промовив: «А знаєш що? Ось ми постріляємося, знайдуть нас мертвими та й скажуть: «От два дурні запорожці! Певно, напилися до смерті й пострілялися, самі не знаючи чого! І нас закопають, як собак, і ніхто не дізнається, чому ми пострілялися, й нам не буде ні слави, ні честі, ні доброї пам'яті!». Сивий козак ствердно кивнув і засунув свого пістолета за пасок. Інший повторив його жест.

Так Сидір Білий та Антон Головатий ніби народилися знову для того, щоб не дати загинути козацтву після розгрому Запорозької Січі.

Сидір Ігнатійович Білий народився в українській дворянській родині, навчався в Києво-Могилянській академії, але, побачивши одного разу на вулиці запорожця, вирішив втекти на Січ.

1762-го, коли кошового Петра Калнишевського запросили на коронацію Катерини ІІ, сотник Сидір Білий увійшов до складу делегації від Запорозької Січі. Через шість років козаки обирають його військовим осавулом, а 1774-го він разом із Антоном Головатим їде до російської столиці обстоювати козацькі інтереси і там дізнається про розгром Січі й заборону Війська Запорозького на території імперії.

Здавалося, порушено всі основи життя, і вихід міг бути один — смерть. Але Антон Головатий повернув побратима до життя словами про славу і честь. Сидір Білий попрямував на рідну Херсонщину. Та спокійне життя було не до душі загартованому в боях запорожцеві, й разом із Захарієм Чепігою, Антоном Головатим і Карпом Легкоступом він вирішив відродити українське козацтво.

Коли імператриця проїжджала землями Херсонщини, Потьомкін відрекомендував їй місцевого предводителя дворянства Сидора Білого. Про що розмовляли запорожець, імператриця і Потьомкін, що московити знову обіцяли козакам за їхню службу — невідомо, але після цього кортеж Катерини ІІ ескортувала запорізька козацька сотня на чолі із Сидором Білим.

Провівши імператрицю до Петербурга, побратими їздять землями, що належали Запорозькій Січі й були роздані російським дворянам, визволяють з кріпацтва колишніх запорожців і створюють із них загін.

Катерина ІІ затвердила Сидора Білого кошовим Війська вірних козаків, дозвіл на формування якого був підписаний 22 січня (2 лютого) 1783 року. У війську налічувалося 7 тис. колишніх запорожців, половина з них під командою Захарія Чепіги становила козацьку кінноту, а морськими козаками керував полковник Антон Головатий.

Згодом козацький флот з п'ятдесяти чайок отримав назву Чорноморської козацької флотилії, яка перейшла в оперативне підпорядкування начальника Лиманської веслової флотилії контр-адмірала Карла-Генріха-Отто принца Нассау фон Зігена.

Після невдалого штурму Кінбурна зі Стамбула на підмогу туркам в Очаків незабаром прибула ескадра із 50 кораблів на чолі з капудан-пашею Ескі-Гасаном.

Турецький флотоводець знав, що негода на морі фактично вивела з ладу російський флот «великого моря» — севастопольську ескадру. Тому вирішив основний удар спрямувати на Лиманську флотилію і в такий спосіб знищити Чорноморський флот. Лиманській флотилії довелося протистояти цілому турецькому флоту. У складі турецької ескадри налічувалося 10 лінійних кораблів, 6 фрегатів та понад 40 менших кораблів. У козаків — лише чайки і скампавеї. Та краща, ніж у трипалубних фрегатів, маневреність козацьких чайок і визначила перевагу козацького флоту у великій битві, що відбулася в Дніпровському лимані 7 червня 1788 року. Гасан-паша повів на Лиманську флотилію аж 57 своїх грізних бойових кораблів. Під час сильного вітру на веслах зі спущеними вітрилами, взявши на буксир неповороткі скампавеї, Сидір Білий атакував турецький флот. У цьому бою турки втратили три лінійні кораблі й змушені були відступити в Очаків.

Сидір Білий щиро вірив, що вірною службою і пролитою в боях козацькою кров'ю можна заслужити в колонізаторів право на вільне життя на рідній землі. Як показала історія, на жаль, ні...

17 червня в лимані поблизу Очакова спалахнув новий морський бій. Кілька кораблів Ескі-Гасана, маневруючи на мілководді, сіли на мілину. Лиманська флотилія сміливо їх атакувала. Від дії знаменитих козацьких «мін» у повітря злетіло шість турецьких фрегатів, три лінійні кораблі та близько десяти сандалів. Проте і запорожці, хоч і виграли битву, зазнали втрат. Під час абордажних боїв загинуло 18 козаків, картеччю було смертельно поранено і кошового отамана Сидора Білого. Після бою козаки доставили пораненого Сидора Білого в Кінбурнську фортецю. Для його лікування О. Суворов, на якого справила враження козацька мужність у морському бою, надіслав своїх найкращих лікарів. Та вони не допомогли кошовому.

Помер Сидір Білий 20 червня 1788 року віком 53 роки. Козаки поховали свого отамана за старим запорозьким звичаєм — під гарматні залпи — в Олександрівській церкві Кінбурнської фортеці.

Росія виграла ту війну. Козакам «співали оди» та обіцяли землі, а згодом переселили на Кубань.

Ще за життя одні звинувачували Білого мало не в зраді через те, що не пішов з більшістю козаків на Задунайську Січ, інші — що за чин майора й нагороди продався імператриці. Радше він просто любив Україну і, як колись Петро Калнишевський, що в цей час був закутий у кайдани та сидів ув'язнений у казематі Соловецького монастиря, так тепер Сидір Білий щиро вірив, що вірною службою і пролитою в боях козацькою кров'ю можна заслужити в колонізаторів право на вільне життя на рідній землі. Але чим закінчилися царицині обіцянки Сидору Білому побачити не судилося. Він уже був знову зраджений Росією… посмертно.

Підготував Дмитро ЗАВТОНОВ

ЯК КОРСАР ПЛІЧ-О-ПЛІЧ ІЗ КОЗАКОМ БИВСЯ

Джон Поль Джонс більше відомий як Чорний корсар. Національний герой США, один із засновників американських ВМС. Під час російсько-турецької війни перебував на службі в Катерини ІІ і на той час командував вітрильною ескадрою Лиманської флотилії.

Про запорожців він багато чув ще у Франції й палав бажанням ближче із ними познайомитися, бо воювати проти капудан-паші їм належало разом.

Перша зустріч Чорного корсара й Сидора Білого відбулася ввечері 6 червня 1788 року. Серед запорожців знайшовся козак Іван, який трохи знав французьку, тож і став перекладачем. Кошовий і адмірал швидко пройнялися взаємною повагою, яка згодом переросла у дружбу.

У ніч із 15 на 16 червня Поль Джонс знову відвідав запорожців. Він був у захваті від їхнього маневру та відваги під час морського бою з турками. Тоді ж Сидір Білий зробив корсару запорозький подарунок: шапку зі шликом, кунтуш червоного сукна, такі ж шаровари, козацькі чоботи, пояс із пістолями, люльку й дорогу турецьку шаблю. Джонс потім часто одягав козацьке вбрання та смалив козацьку люльку.

На похоронах, коли відспівували славетного кошового Сидора Білого, поряд з його труною з непокритими головами стояли Олександр Суворов, Антон Головатий і контр-адмірал Джон Поль Джонс, славетний Чорний корсар. Шотландський адмірал і запорозький кошовий щиро поважали один одного.

Бронзово-мармуровий саркофаг із останками Поля Джонса у Військово-морській академії США. Його цілодобово охороняє почесна варта

«ПРОЕКЦІЯ» РОЗПОВІДАЄ СВІТОВІ ПРО ВІЙНУ В УКРАЇНІ

ФРАНЦУЗЬКИЙ ФОТОГРАФ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ ЮРІЙ БІЛАК ПОЄДНАВ СВІТЛИНИ НАШИХ ВОЇНІВ І КЛАСИЧНІ СЮЖЕТИ ВЕЛИКИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ

ФРАНЦІЯ. УКРАЇНА. МАЙДАН

Юрій Білак

Юрій Білак — французький фотограф українського походження. Також актор, режисер-постановник, танцюрист, за фахом — зубний технік. Уперше побував в Україні 1983 року, коли приїхав у Львів із танцювальним колективом. Результатом наступної подорожі, 2008 року, стала експозиція світлин «Українці». Її родзинка — унікальна техніка рельєфної репродукції, яка дала змогу доторкнутися й «побачити» фото людям із вадами зору. Протягом наступних років неодноразово мандрував Україною від Заходу до Сходу. Був кілька разів на Донбасі.

— До того, як я вперше потрапив на Донбас, мав стереотипні уявлення, що цей край — суцільні терикони. Натомість на власні очі побачив, яка тут гарна природа й родюча земля. У Вугледарі зробив серію фото шахтарів, із деякими досі підтримую контакти. До речі, усі герої моїх донбаських світлин мають проукраїнську позицію, — каже Білак.

Коли розпочався Майдан, Юрій не зміг усидіти вдома й спостерігати за подіями по той бік екрана. Зробив там серію фотопортретів. У вересні 2014 року взяв участь в аукціоні, який організувала канадсько-українська фундація та на якому провів благочинний розпродаж своїх фотографій, зроблених під час Революції гідності. Зібрані кошти було спрямовано на медичну допомогу для України.

АТО. ФОТОВИСТАВКА «ПРОЕКЦІЯ»

Уперше в район АТО Юрій поїхав узимку 2014-го. Потім — 2015-го, 2016-го. Свої фотографії з російсько-української війни він друкував у французьких журналах.

— Я хотів бути максимально близько до бійців, аби прожити з ними те, що вони відчувають щодня. І сфотографувати їхнє життя між боями. А ще хотів відчути, що пережив мій батько, який під час Другої світової пройшов із Буковинським куренем до Києва, а звідти дістався Франції, де воював на боці французького руху Опору, — говорить Юрій.

На Великдень 2015 року випадок подарував Юрію Білаку можливість створити фото за сюжетом Леонардо да Вінчі «Таємна вечеря». Ця світлина надихнула фотографа на створення проекту «Проекція».

— Тоді я зрозумів, що зможу зробити серію світлин з українськими військовими як проекції картин видатних художників. І це будуть не просто фото для журналу, які згодом припадатимуть пилом в архівах. Я зможу виставляти їх у музеях. І це буде набагато потужніший меседж світові про російсько-українську війну, аніж просто репортажні фото. Ви знаєте, у Франції навіть багато журналістів, я вже не кажу про загал, упевнені, що війна в Україні закінчилась після підписання Мінських угод. І вони дивуються, коли чують, що досі гинуть люди внаслідок російської агресії,— каже фотограф.

Роботи проекту мають дві частини: фото бійців АТО, медиків, волонтерів, а також картини визнаних класичних художників, які проектуються на сучасність. Світлини наших захисників вдало поєднано з творами Леонардо да Вінчі, Рембрандта ван Рейна, Вінсента ван Гога. В Україні виставку «Проекція» експонували 2015-го й 2016 року в Адміністрації Президента та Мистецькому арсеналі. Минулого року — у Канаді. Наприкінці цього року Юрій Білак збирається вирушити з проектом у Сполучені Штати.

Формат виставки (незвичне подання фото через призму світових шедеврів) привертає увагу глядачів, які потім намагаються дізнатися докладніше про те, що відбувається на українському Сході.

— У Франції виставка тривала місяць, упродовж якого я постійно розповідав про війну в Україні. Я провів дев'ять прес-конференцій, зокрема в ліцеях для молоді. До речі, спочатку сумнівався, чи цікаво буде 16–17-річним французам те, що відбувається в далекій для них країні. Але знаєте, вони перейнялись. Коли дізналися, що серед учасників багато майже їхніх однолітків, то це їх дуже зворушило. Передали мені й плакат, на якому бажали військовим миру, здоров'я та повернутися живими додому. Так само як малюють українські діти. Я все переклав, оцифрував і надіслав в Україну. Після виставки французькі газети знову стали писати про події в Україні, і я зрозумів, що мистецтво може привернути увагу суспільства до подій в Україні, — говорить Юрій.

ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ СВІТЛИН ПРОЕКТУ

«МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ»

Одна зі світлин запам'яталася тим, що її було важко реалізувати. Щоб зробити світлину «Маленький принц», Юрію потрібне було село на Донбасі, хлопчик приблизно семирічного віку, танк, пилюка за танком і відповідне сонячне світло. Сюжет використано з плаката до однойменного мультфільму за повістю Сент-Екзюпері. Принц символізує Україну, яка колись із дитячою наївністю вірила в старшого брата та яка швидко подорослішала й тепер надіється на танки під українським прапором.

— Село, хлопчика Гліба й танк мені допоміг знайти Сергій Собко, який тоді був комбатом у 30-й бригаді. До речі, я йому неймовірно вдячний, адже без його допомоги не зміг би дістатися до багатьох позицій, мені було б важче знайти спільну мову з військовими. А так він сказав: «Юрію, мені подобається те, що ти робиш. Чим зможу, допоможу». І от із Глібом та військовими я спочатку вирушив до батьків хлопця. Вони тоді якраз поралися в городі й, побачивши таку процесію, одразу подумали, що Гліб щось накоїв. Здивувались, коли дізналися, що я з Франції й хочу сфотографувати їхнього сина. Ще більше здивувалися, коли я попросив вирасувати спеціально привезений із Франції костюм Маленького принца. А потім пройшов дощ, і водієві танка довелося докласти неабияких зусиль, аби підсушити землю й добитись потрібної пилюки. Ще був вітер, який постійно підкидав іграшкове лисеня. Довелось приклеювати його скотчем, щоб воно стояло, як мені було потрібно, — ділиться спогадами Юрій.

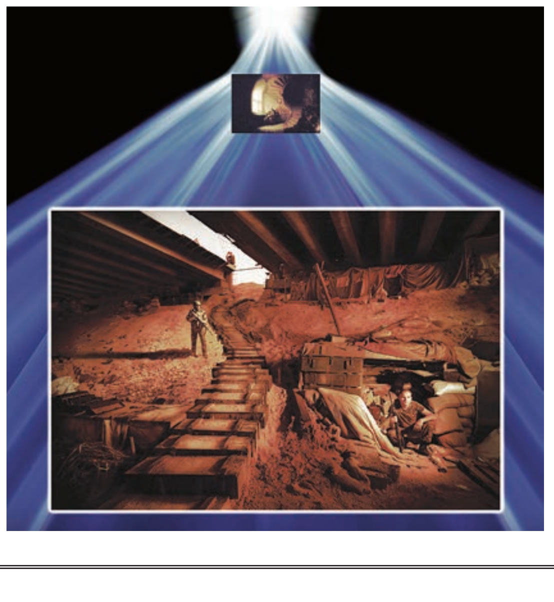
«КРИК»

У медпункті на дорозі між Бахмутом і Дебальцевим Юрій зустрів хірурга Катерину. Під час кровопролитних боїв 2015-го вона була на першій лінії, приймала рішення про подальший шлях пораненого: чи відправити його в госпіталь, а чи залишити й лікувати на місці.

— Вона нічого не захотіла мені розповідати про ті події, настільки їй психологічно важко було до них повертатися. Запропонував їй стати героїнею світлини за сюжетом Мунка «Крик», аби виплеснути ті жахливі емоції назовні. Знайшов міст, почав налаштовувати апаратуру. Дочекався відповідного світла й кажу Катерині: «Спробуй передати через очі криком весь свій жах». Вона відповіла, що не може, бо нічого не відчуває. Кажу їй: «Кричи». Вона акнула, але то не крик. Тоді спитав її дозволу підійти й посіпати її, щоб вона, наче у відповідь на агресивні дії чоловіка, розізлилася й закричала. Роблю це, вона починає кричати, і тієї миті з-під мосту виходить озброєний військовий, який охороняв міст. Він до мене погрозливо: «Ей, що ти робиш?» І я тієї ж миті бачу картину того, що відбувається, його очима. Як якийсь чолов'яга чіпляється до жінки. Розповів, що фотограф. Він

матюкнувся: яка це тут може бути фотографія… Довелося телефонувати Сергію Собку, аби той пояснив ситуацію. Зате потім, під час виставки, і українські, і французькі глядачі зазначали, що світлина вийшла напрочуд натуральною, — пригадує фотограф.

«ФІЛОСОФ, ЩО МЕДИТУЄ»

А от на сюжет, подібний до картини Рембрандта ван Рейна «Філософ, що медитує», Юрій Білак натрапив випадково.

— Я шукав якийсь завод чи будинок зі схожими сходами, бо вони важливі в цій композиції. Без них фото не буде. І от неподалік від Пісків проїжджав через міст, а під ним — обладнаний блокпост і сходи з ящиків. Я зупинився й дуже швидко зробив фото, адже, по-перше, стояти там не можна, по-друге, призахідне сонце підсвічувало пісок рожевим. Я його майже не коригував в остаточному варіанті. Але такий випадок, коли я незнайомий із героями світлин, поодинокий, — каже Юрій.

Оксана УРЕТІЙ

Чемпіон світу з кікбоксингу серед професіоналів Павло Журавльов

«СИНКУ, ТИ ТЕПЕР В АРМІЇ... ТОМУ ПРО СВІЙ СПОРТ ЗАБУВАЙ»

ТАК КАЗАВ ВІДОМОМУ УКРАЇНСЬКОМУ КІКБОКСЕРУ ПАВЛУ ЖУРАВЛЬОВУ, КОЛИ ВІН БУВ КУРСАНТОМ, ЙОГО НАЧАЛЬНИК ФАКУЛЬТЕТУ. А СПОРТСМЕН ЛИШЕ ПОСМІХАВСЯ Й ЗІ ЩЕ БІЛЬШИМ ЗАВЗЯТТЯМ ПРОДОВЖУВАВ ТРЕНУВАТИСЯ

Капітан-лейтенанта запасу Павла Журавльова (Каймана) добре знають у світі спорту. Кікбоксер, який виступає у важкій вазі, за гостру атакуючу манеру на ринзі отримав прізвисько Кайман. За кілька років він став одним із найсильніших спортсменів у своїй ваговій категорії серед любителів і крок за кроком виборював звання чемпіона світу серед професіоналів

Протягом багатьох років Павло перебуває у ТОП-10 кращих кікбоксерів світу у важкій вазі. У березні цього року на турнірі Glory-52 на рингу в Лос-Анджелесі Павло Журавльов, перемігши американця Майрона Денніса, здобув пояс тимчасового чемпіона світу в категорії до 95 кілограмів. Мало хто знає, що свого часу українець відмовився від заманливих пропозицій змінити синьо-жовтий прапор на ворожий триколор…

Павло народився й виріс у Криму. Ще в січні 2014 року він мав грандіозні плани щодо свого майбутнього у Севастополі. Відверто кажучи, він спокійно міг залишитися в Криму, до того ж умови йому пропонували непогані, але це було б нечесно. За словами чемпіона, можна багато говорити про присягу, честь і совість, але, на його думку, більш за все на прийняття ним рішення вплинули люди. Ніби за якимось сигналом, вони вмить змінилися: стали ворожими та непривітними, а в їхніх очах, окрім гніву, нічого не було. Тоді сім'я спортсмена зрозуміла, що не готова жити за чужою ідеологією і будувати своє майбутнє серед чужинців.

— Усе, що тоді відбувалося, для мене, як і для багатьох офіцерів, було незрозумілим, і ми майже не усвідомлювали, у що це виллється. Більшу частину інформації отримували зі ЗМІ та від офіцерів з інших військових частин, а самі перебували на казармовому становищі, готові боронитися до останнього, — пригадує Павло. — Те, що сталося, — це неправильно, бо є поняття честі. Мені довелося виїхати в місто, де у мене навіть знайомих не було. Потрібно було налагоджувати побут, так би мовити, з нуля. На той момент я був офіцером Військово-Морських Сил України і питання переїзду навіть не обговорювалося. Якби залишився в Криму, то, швидше за все, виступав би за збірну РФ. Але як би я з тим жив, як би дивився в очі своїй донечці Єві? Тож абсолютно не шкодую, що зараз я в Одесі.

Сьогодні, попри велику зайнятість і постійні поїздки за кордон, Павло допомагає й підтримує молодих спортсменів з Інституту ВМС, які посилено готуються до всеармійських змагань із рукопашного бою. Із власного досвіду він знає, як важко поєднувати навчання й заняття спортом, особливо коли дехто говорить, що спорт — це несерйозно і його не варто вважати основною професією в майбутньому.

— Звісно, рідні підтримували моє захоплення, але завжди робили акцент на тому, що це тільки у вільний час. А коли я вступив до військового вишу, то перше, що почув від свого начальника факультету, було: «Синку, ти тепер в армії і будеш військовим, тому про свій спорт забувай». На першому курсі практично не було можливості тренуватися. Знайшлися хлопці, з якими ми щоранку бігали або проводили імпровізовані тренування о 5-й ранку, перед підйомом.

Але ситуація змінилась на другому курсі. Я встигав добре навчатися, і спорт не був тому завадою. Через наполегливість мене офіційно почали відпускати на тренування. До четвертого курсу я мав досить непоганий графік тренувань, що дозволило мені вже офіцером виступати на світовому рівні, — пригадує Кайман. — Приємно, що сьогодні у курсантів нема таких проблем, і керівництво не те що не забороняє, а й усіляко заохочує їхнє бажання займатися спортом.

Павло Журавльов пильно слідкує за перебігом подій на Сході країни.

— Не можна передати словами ті відчуття, які охоплюють тебе, коли ти стоїш на переможній сходинці, коли лунає державний гімн, здіймається український прапор — і твоєю перемогою пишається вся Україна. Але те, що роблять наші бійці на передовій, не йде ні в яке порівняння. Вони б'ються з ворогом, боронять нашу країну і, просуваючись крок за кроком уперед, на відвойованих територіях підіймають український прапор, — говорить Кайман. — Найбільшим щастям стане повернення додому наших героїв живими та неушкодженими. Вони мають знати, що ми їх любимо й щоденно за них молимося. А я, доки мені вистачить сил, робитиму все можливе, щоб після кожного мого бою лунав саме український гімн.

Наталія ЗАДВЕРНЯК

Павло Журавльов (Кайман) змалку займався футболом, із 13 років — карате, боксом, кікбоксингом. По закінченні СВМІ проходив службу на середньому розвідувальному кораблі «Сімферополь», а згодом став начальником лабораторії в Академії ВМСУ ім. П. С. Нахімова. Увесь цей час продовжував займатися кікбоксингом.

Починаючи з 20 років Павло методично збирає чемпіонські титули: 2003 року став чемпіоном світу з кікбоксингу за версією WAKO, у цьому ж році взяв «бронзу» на першості планети з тайського боксу. У 2004-му завоював Кубок короля Таїланду. Протягом 2008–2010 років Журавльов ставав чемпіоном світу з кікбоксингу серед професіоналів у супер-важкій категорії за різними версіями. За весь час професійної кар'єри український кікбоксер отримав 26 перемог нокаутом.

Не можна передати словами ті відчуття, які охоплюють тебе, коли ти стоїш на переможній сходинці, коли лунає державний гімн, здіймається український прапор — і твоєю перемогою пишається вся Україна

Квартирно-експлуатаційний відділ м. Біла Церква оголошує конкурс з відбору суб'єктів оціночної діяльності, які будуть залучені до проведення незалежної оцінки нерухомого військового майна

Об'єкт оцінки: нерухоме військове майно — будівля інв. № 225 (пожежне депо) загальною площею 140,20 кв. м. Місцезнаходження об'єкта оцінки: Черкаська обл., м. Умань, військове містечко № 25.

Мета проведення незалежної оцінки: визначення ринкової вартості для розрахунку орендної плати.

Орієнтовна дата оцінки: 30.06.2018 р.

До участі в конкурсі залучаються суб'єкти оціночної діяльності — суб'єкти господарювання, які відповідають та виконали вимоги пункту 9 розділу І Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках оренди нерухомого військового майна, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 06.04.2015 № 156 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції 11.06.2015 за № 699/271443.

Учасники конкурсу для участі в ньому надсилають (або подають особисто) до комісії конкурсну документацію в запечатаному конверті з описом документів, що там містяться. Копії документів, що подаються у складі конкурсної документації, завіряються поміткою «Згідно з оригіналом» із зазначенням назви посади, ініціалів та прізвища особи, яка завіряє копію, її особистого підпису, дати завірення копії, засвідченої печаткою (за наявності).

Конкурсна документація включає: заяву про участь у конкурсному відборі суб'єктів оціночної діяльності (додаток 1 до Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках оренди нерухомого військового майна); копії установчих документів суб'єкта оціночної діяльності (для юридичних осіб); копії кваліфікаційних свідоцтв оцінювача; копію сертифіката суб'єкта оціночної діяльності; копію свідоцтва про включення інформації про оцінювача до Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності; конкурсну пропозицію.

Конкурсна пропозиція подається в окремо запечатаному конверті з поміткою «Конкурсна пропозиція» і має містити пропозиції щодо вартості виконання робіт, калькуляцію витрат, пов'язаних з виконанням робіт, строку виконання робіт, який не повинен перевищувати 7 календарних днів, а також умови розрахунків (відстрочки платежів).

Конкурсна документація повинна надійти до Квартирно-експлуатаційного відділу м. Біла Церква не пізніше ніж за чотири робочі дні до оголошеної дати проведення конкурсу (включно).

Конкурс відбудеться об 11 год. 00 хв. через 14 календарних днів після опублікування цієї інформації в офіційних друкованих засобах масової інформації за адресою: Київська обл., м. Біла Церква, вул. Ярмаркова, 1, каб. 18.

Документи надсилати поштою на адресу: 09107, Київська обл., м. Біла Церква, вул. Ярмаркова, 1; надавати особисто за адресою: 09107, Київська обл., м. Біла Церква, вул. Ярмаркова 1, каб. 13.

Телефон для довідок: (068) 739-99-94 або (04563) 5-30-00.

***

Квартирно-експлуатаційний відділ м. Біла Церква оголошує конкурс з відбору суб'єктів оціночної діяльності, які будуть залучені до проведення незалежної оцінки нерухомого військового майна

Об'єкт оцінки: нерухоме військове майно — будівля інв. № 224 (караульна) загальною площею 99,80 кв. м. Місцезнаходження об'єкта оцінки: Черкаська обл., м. Умань, військове містечко № 25.

Мета проведення незалежної оцінки: визначення ринкової вартості для розрахунку орендної плати.

Орієнтовна дата оцінки: 30.06.2018 р.

До участі в конкурсі залучаються суб'єкти оціночної діяльності — суб'єкти господарювання, які відповідають та виконали вимоги пункту 9 розділу І Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках оренди нерухомого військового майна, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 06.04.2015 № 156 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції 11.06.2015 за № 699/271443.

Учасники конкурсу для участі в ньому надсилають (або подають особисто) до комісії конкурсну документацію в запечатаному конверті з описом документів, що там містяться. Копії документів, що подаються у складі конкурсної документації, завіряються поміткою «Згідно з оригіналом» із зазначенням назви посади, ініціалів та прізвища особи, яка завіряє копію, її особистого підпису, дати завірення копії, засвідченої печаткою (за наявності).

Конкурсна документація включає: заяву про участь у конкурсному відборі суб'єктів оціночної діяльності (додаток 1 до Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках оренди нерухомого військового майна); копії установчих документів суб'єкта оціночної діяльності (для юридичних осіб); копії кваліфікаційних свідоцтв оцінювача; копію сертифіката суб'єкта оціночної діяльності; копію свідоцтва про включення інформації про оцінювача до Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності; конкурсну пропозицію.

Конкурсна пропозиція подається в окремо запечатаному конверті з поміткою «Конкурсна пропозиція» і має містити пропозиції щодо вартості виконання робіт, калькуляцію витрат, пов'язаних з виконанням робіт, строку виконання робіт, який не повинен перевищувати 7 календарних днів, а також умови розрахунків (відстрочки платежів).

Конкурсна документація повинна надійти до Квартирно-експлуатаційного відділу м. Біла Церква не пізніше ніж за чотири робочі дні до оголошеної дати проведення конкурсу (включно).

Конкурс відбудеться об 11 год. 00 хв. через 14 календарних днів після опублікування цієї інформації в офіційних друкованих засобах масової інформації за адресою: Київська обл., м. Біла Церква, вул. Ярмаркова, 1, каб. 18.

Документи надсилати поштою на адресу: 09107, Київська обл., м. Біла Церква, вул. Ярмаркова, 1; надавати особисто за адресою: 09107, Київська обл., м. Біла Церква, вул. Ярмаркова, 1, каб. 13.

Телефон для довідок: (068) 739-99-94 або (04563) 5-30-00.

***

Інформація Квартирно-експлуатаційного відділу м. Вінниця про підсумки конкурсу, що відбувся 14.06.18 р. з відбору суб'єктів оціночної діяльності, які будуть залучені до проведення незалежної оцінки нерухомого військового майна з метою визначення ринкової вартості державного майна для розрахунку орендної плати.

Переможцями конкурсу визнано:

ФОП Шуткевич Володимир Євгенович по об'єкту оренди: нежитлові приміщення першого поверху №№ 20–29, будівлі № 1 загальною площею 148 кв. м військового містечка № 25, що знаходяться за адресою: м. Вінниця, проспект/вулиця Коцюбинського/Бевза, буд. 60/1 та перебуває на балансі Квартирно-експлуатаційного відділу м. Вінниця.

***

Розрахунково-аналітичний центр Збройних Сил України оголошує набір на вакантні посади військовослужбовців військової служби за контрактом та працівників Збройних Сил України.

1. Начальник інформаційного відділення, ШПК — «капітан», тарифний розряд 24.

Кваліфікаційні вимоги до кандидатів: освіта вища, кваліфікація: «Хімік, офіцер військового управління тактичного рівня».

2. Начальник відділу екології, ШПК — «майор», тарифний розряд — 25.

Кваліфікаційні вимоги до кандидатів: освіта вища, кваліфікація: «Хімік, офіцер військового управління тактичного рівня».

3. Водій-хімік хіміко-радіометричної лабораторії, ШПК — «солдат».

Кваліфікаційні вимоги до кандидатів: посвідчення водія категорії «С», «С1Е», «СЕ».

4. Водій автотранспортних засобів відділу екології, ШПК — «солдат».

Кваліфікаційні вимоги до кандидатів: посвідчення водія категорії «В».

5. Бухгалтер, ШК — «працівник ЗСУ».

Кваліфікаційні вимоги до кандидатів: освіта відповідного професійного спрямування. Стаж роботи за фахом не обов'язковий.

6. Інженер-лаборант фізико-хімічної лабораторії, ШК — «працівник ЗСУ».

Кваліфікаційні вимоги до кандидатів: освіта відповідного професійного спрямування. Стаж роботи за фахом не обов'язковий.

7. Радіотелеграфіст, ШК — «працівник ЗСУ».

Кваліфікаційні вимоги до кандидатів: освіта відповідного професійного спрямування. Стаж роботи за фахом не обов'язковий.

Довідкова інформація за телефоном: (044) 481–59-12.

Співбесіди проводяться за адресою: м. Київ, вул. Дегтярівська, 11В.

ВІТАЄМО!

26 червня святкує своє 45-річчя начальник Метрологічного центру військових еталонів Збройних Сил України полковник

Олександр Васильович ДЗИСЮК

Особовий склад Метрологічного центру вітає Олександра Васильовича з днем народження та бажає йому міцного здоров'я, щастя, добра, мирного й безхмарного неба над головою, добробуту, віри у власні сили і вагомих професійних досягнень на ниві воєнної науки!

Зі святом, шановний Олександре Васильовичу, довгих вам років процвітання!

ВІТАЄМО!

Сьогодні свій день народження святкує капітан, курсовий офіцер курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації (ХНУПС) —

Сергій Володимирович РУДЕНКО

Від усієї душі хочемо привітати мужнього, хороброго, мудрого, сильного та коханого чоловіка з днем народження. Бажаємо здійснення всіх планів, службового зростання й досягнення цілей. Нехай на службі тебе цінують, поважають і розуміють та все у твоєму житті буде позитивним, приємним і добрим!

З повагою дружина Олена й донька Анастасія, родичі, знайомі та колеги

Старший матрос Вікторія Ковальська у Збройних Силах України з 2016 року, щоправда, її зв'язок із військом розпочався раніше. Маючи успішний бізнес в Одесі, з початком російської агресії дівчина не змогла залишатися осторонь і швидко підключилася до волонтерства. Більшу частину свого прибутку вона витрачала на ліки й одяг для поранених, які прибували зі Сходу країни в Одеський госпіталь, а за два роки здала понад 15 літрів крові. Зрештою, Вікторія вирішила й сама піти до війська.

Черговий телефоніст Центру телекомунікацій штабу Командування національного флоту Вікторія Ковальська не полишає своєї доброї справи. Об'єднавши навколо себе подруг, вона разом із ними активно допомагає родинам військовослужбовців, які загинули під час виконання бойового завдання. Увагу волонтерок прикуто в першу чергу до дітей, яким вони приносять ліки, іграшки, дитяче харчування тощо. Але найголовніше — це увага і приємні миттєвості зустрічей.

Євгеній СИЛКІН

ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ!

ТЕНДРІВСЬКА КОСА

Сьогодні на українському узбережжі Чорного моря, напевно, не залишилося місця, де не ступала б нога туристів, які в гонитві за відпочинком від шуму та метушні великих міст намагаються знайти відокремлені мальовничі куточки природи.

Однак є ще місця на карті України, які можуть пишатися своєю неперевершеною первозданністю. Безлюдні піщані пляжі, блакитна прозора вода, галасливі пташині базари — усе це за кілька миль від Очакова й має назву Тендрівська коса.

Тендрівська коса — це острів, який лежить у районі морських кордонів, що розділяють Херсонську та Миколаївську області. Витягнуту вздовж узбережжя смугу суші завдовжки 65 км відокремлює від материка мілководна Тендрівська затока.

Утворився цей острів із піщаних наносів, тому вся його площа — це піщаний степ і рідкі чагарники. За багато століть вітри, які дмуть із моря, утворили тут кучугури. Цю ж назву має півострів Білі Кучугури, що в західній частині Тендри. Лісів тут немає, зате на багато кілометрів тягнуться білі пляжі, усіяні великими мушлями рапан і мідій.

Ця місцевість входить до складу Чорноморського біосферного заповідника, що дало змогу зберегти її первозданну природу. Постійні її мешканці — дикі коні, кабани, єнотовидні собаки, пелікани, чаплі та лебеді. Понад 100 видів тварин і рослин Тендрівської коси внесено в Червону книгу України. На мілководді Тендрівської затоки, яка добре прогрівається, нерестяться кефалі, чорноморські ставриди, бички, а на більшій глибині мешкають севрюги, осетри та білуги.

Однією з головних визначних пам'яток цієї місцевості є Тендрівський маяк. Його побудували ще 1827 року, і, попри бурхливі події та шторми, він зберіг свій первинний вигляд.

У наші дні сюди приїжджають «дикуни», щоб насолодитися унікальними ландшафтами й різноманітністю природи.

Євгеній СИЛКІН

Тендрівський маяк

ОТРУЙНИЙ ПАВУК
СУМА СТОРІН
ХОЛОДНА ЗБРОЯ
СУСІД ПОЛЯКА ТА НІМЦЯ
ДЕРЖАВНИЙ СИМВОЛ
ФОТО №2
БАГАТОРІЧНИЙ БУР'ЯН
АД'ЮТАНТ, АЛЕ ЦИВІЛЬНИЙ
ФОТО №3
НАПІЙ БАДЬОРОСТІ
МІРА ОБ'ЄМУ РІДИН
ВІТРИЛЬНЕ СУДНО
БЕРЕГОВИЙ ВІТЕР

3

НАЙПРОСТІША ЖИВА ІСТОТА
БОГИНЯ ПЕРЕМОГИ
ІМ'Я ТЕНІСИСТКИ СВІТОЛІНИ
ОДИНИЦЯ ПОТУЖНОСТІ
СОРТ БІЛОЇ ГЛИНИ
КОШТОВНИЙ КАМІНЬ
КІННОТА У ДРЕВНІХ РИМЛЯН
ГЕОДЕЗИЧНИЙ ПРИЛАД
НАРОДНИЙ СПІВЕЦЬ У КАЗАХІВ
НІМЕЦЬКИЙ МІКРОБІОЛОГ
СИНЕВИР, СВІТЯЗЬ
НЕПОВНОЛІТНІЙ МАТРОС
РОСЛИНА ДЛЯ ПЛЕТЕНИХ ВИРОБІВ
МУЗА ІСТОРІЇ
ВРАЗЛИВА У АХІЛЛЕСА
ДУЖЕ МАЛА КІЛЬКІСТЬ

2

МАТЕМАТИЧНЕ ЗАВДАННЯ
ДИТИНА ЖІНОЧОЇ СТАТІ
МІСТО НА ЗАКАРПАТТІ
СТОЛИЦЯ ШВЕЙЦАРІЇ
КРИВА ДОРІЖКА У СПОРТІ
ІСПАНСЬКИЙ ХУДОЖНИК
ТРЕТЯ "СТОРОНА" МОНЕТИ
ЖІНОЧЕ ІМ'Я
БАР'ЄР ВІД СУСІДА
МЕТА ПОЛІТИКА
ІНДІЙСЬКИЙ ПОЕТ
ШТАНИ, СОРОЧКА
ФРАНЦУЗЬКА СПІВАЧКА
НІЧНИЙ ПТАХ
НОВЕЛА ЦВЕЙГА
ПЕРВІСНА ЗАБОРОНА
ФАХ ЛІКАРЯ
ХИЖИЙ ПТАХ
ДЖЕЙН З РОМАНУ ШАРЛОТТИ БРОНТЕ
ЧОТИРИКУТНИК
ТАЛАНТ, ХИСТ
ОЛЕКСАНДР
ГЕОМЕТРИЧНА ФІГУРА
СТВЕРДЖЕННЯ
ОДНОКРАТНА ДІЯ
ІВАН У ФРАНЦУЗІВ

1

СУСІД ХОРВАТА
ЦІННИЙ ПОЛОНЕНИЙ
ПОЕТИЧНА ХВАЛА
НИЗЬКИЙ ЖІНОЧИЙ ГОЛОС
ШАХОВА НІЧИЯ
ОПТИЧНЕ ЯВИЩЕ
ФОТО №1
ГУРКІТ НА ПЕРЕДОВІЙ
ВЕРХНЯ ЧАСТИНА ОБЛИЧЧЯ ЛЮДИНИ
КОЛИШНІЙ
АПЕТИТ
ВЕЛИКИЙ КОТЕЛ

Сканворд підготував Василь СОЛТИС, Тернопіль

РЕДАКЦІЙНА КОЛОНКА

НАРОДНА АРМІЯ

ЗАСНОВНИК – МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Реєстраційне свідоцтво
КВ № 2026 від 25.06.1996 р.

Газета надрукована у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф» (вул. Марка Вовчка, 12/14, м. Київ, 04073).

Наклад 30906 Замовлення 62372

Ціна вроздріб – договірна

ТВО головного редактора Анатолій МАРКЕВИЧ

Чергові по номеру — Руслан ТКАЧУК, Роман ВУС

Провідний літературний співробітник — Леонід ГНАТЮК

Адреса редакції:
вул. Московська, 45/1, будівля 33, м. Київ, 01015

e-mail: n_army@army.kiev.ua

http://www.na.mil.gov.ua

Відділ передплати: тел.: (044) 285-70-12

Передплатний індекс — 68618

Рр — Реклама редакції (подається безкоштовно)
Р — Реклама платна

Листування з читачами тільки на сторінках газети. Відповідальність за достовірність інформації та реклами несуть автори та рекламодавці. Редакція може не поділяти погляди автора. При передруку матеріалів посилання на «Народну армію» обов'язкове.

ISSN 1029-9114

9 771029 911004